

YUVARLAK MASA TOPLANTISI

TOPLUM VE HEKİM'İN 30. YILINDA: 1978-2008 TÜRKİYE'DE SİYASET, TOPLUMSAL MUHALEFET, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ VE YAYINCILIK FAALİYETLERİ

Katılımcılar: Aydın Çubukçu, Cem Somel, Feride Aksu Tanık, Gazanfer Aksakoğlu, Hamdi Aytekin, Mahir Ulusoy, Özgür Müftüoğlu, Yücel Demirel, Yüksel Akkaya ve Toplum ve Hekim Dergisi Yayın Kurulu Üyeleri*

Onur HAMZAOĞLU: Değerli katılımcılar, hoş geldiniz. Toplum ve Hekim Dergisi'nin 30. yılı etkinlikleri kapsamında "1978-2008 Türkiye'de Siyaset, Toplumsal Muhalefet, Demokratik Kitle Örgütleri ve Yayıncılık" başlıklı Yuvarlak Masa Toplantısını başlatmadan önce sizlerle TTB İkinci Başkanımız aynı zamanda dergimizin Araştırma Danışma Kurulu üyesi Feride Aksu Tanık ile Genel Sekreterimiz Eriş Bilaloğlu'nu da tanıştırmak isterim.

Toplum ve Hekim Yayın Kurulu olarak, daha önceki dönemlerde de dünya ve Türkiye gündeminin önemli konularını tartışmak, sizlerin birikimlerini okurlarımıza hem olabildiğince hızlı hem de akıcı bir dilde yansıtabilmek için çoğu zaman Danışma Kurulumuz, zaman zaman da Araştırma Danışma Kurulumuz ile Yuvarlak Masa Toplantısı başlığında bir araya geliyorduk.

Gazanfer AKSAKOĞLU: Görüşmeye geçmeden önce bir şey söyleyebilir miyim şunun hakkında (1978 yılı derginin birinci sayısının kapağını göstererek), 1977 yılında Ankara Tabip Odası'nda çok kötü bir yönetim kurulumuz vardı. Geçenlerde Nevzat Eren günlerinde anlattım biraz, perişan olduk, değişik siyasal görüşler Yönetim Kurulu dışında, resmi olmayan toplantılar yaptık, kararlar aldık, ama sonra çok düzgün bir Yönetim Kurulu seçtik. Nevzat Eren'in içinde bulunduğu ve başkanı olduğu bir dönemde, Ankara ve İzmir Tabip Odaları'nda çok saygın ve çalışan adlar var. Birer de bülten, birimiz oradan birimiz buradan çıkarıyoruz. Türkiye'de çalışan iki tane Tabip Odası var niye güçlerimizi birleştirmiyoruz dedi, aramızdan kim söylediyse, sonradan hazırlığını yaptık ve

sonradan bunu çıkardık ve iyi yazılar yayımladık. Benim de ilk yıl yayımlanan dergilerde üç tane imzam var. Buraya gelmeden önce çıkardım baktım ve çok hoşuma gitti. Hala yaşıyor olması çok güzel, ellerinize sağlık.

Onur HAMZAOĞLU: Oturumumuzun "1978-2008 Türkiye'de Siyaset, Toplumsal Muhalefet, Demokratik Kitle Örgütleri ve Yayıncılık Faaliyetleri" başlığını sizlerle daha önce paylaşmıştık. Gazanfer ağabeyin anısı ile Dergimizin yayın tarihine bir giriş yapmış olduk. Aslında, Türkiye'de sık rastlanmayan durumlardan biri süreklilik diğeri de kurumsallık olarak sayılabilir. Toplum ve Hekim dergisini başlatanların ve yaşatanların 30 yıl önce başlamış olan yayın hayatında bunları başarmının mutluluğunu ve gururunu taşıdıkları düşüncesindeyim.

Türk Tabipleri Birliği (TTB), 1978 yılından günümüze varlığı ile birlikte değerlerini, hedeflerini paylaştığı, dünyada ve Türkiye'de uygulanmak istenen ve uygulanan ekonomik ve sosyal politikaları, toplumun sağlığına etkileri üzerinden tartıştığı, tartıştığı Toplum ve Hekim dergisini çıkarmak için özel bir çaba gösterdi, öncelikleri içinde her zaman yer verdi. Elinizdeki bu Buklet (Derginin 1., 33. ve 47. sayıları) Toplum ve Hekim'in üç ayrı döneminin başlangıcı olarak ifade edebileceğimiz sayıları ve onların Yayın Kurulu yazılarını içeriyor. Ocak 1978'de yayın hayatına başlayan Toplum ve Hekim, 12 Eylül 1980 asker darbesine kadar her ay yayımlanmaya devam etti. Bu dönem derginin özellikle örgütsel perspektifinin ağırlıklı olduğu yıllardı. Yayın Kurulu'nun "Çıkarken" başlıklı yazısında da bunu ayrıntılarıyla görmemiz mümkün. Yaklaşık dört yıllık bir aradan sonra, Haziran 1984'de 33. sayı ile yayın hayatına kaldığı yerden devam etti. Dergimiz tıbbi ve klinik ağırlıklı makaleler ile renkli baskısıyla biçimsel özelliklerinin öne çıkışıyla da değerlendirebileceğimiz ikinci dönemini yaşadı. İkinci dönem, 1988'deki mali

*Bülent Nazım Yılmaz, Eftal Yıldırım, Gamze Uğurluer, Hakan Tüzün, Harun Balcıoğlu Onur Hamzaoğlu, Osman Öztürk, Tufan Kaan, Yavuz Üçkuyu

olarak sıkıntılı döneme kadar sürdü. İki yılı aşan bir süre yayın hayatına ara vermiş oldu. Ardından 47. sayı ile 1991 yılının Ekim ayında yeniden yayın hayatına döndü. Bugün de devam etmekte olduğunu ifade edebileceğimiz üçüncü dönem, sosyal tıp içeriğinin ağırlıklı olduğu ve sağlık alanını toplumsal yaşantının bütün bileşenleri ile ilişkileri çerçevesinde ele almaya çalışarak, sağlık alanının siyasallaştırılmasına katkı sunulmaya çalışıldığı bir dönem olarak tanımlanabilir. O günden bu güne, Toplum ve Hekim Eylül-Ekim 2008, Cilt 23, 5. sayısı ile 129. sayısına ulaştı.

Daha önceki yuvarlak masa toplantılarımızda yaptığımız gibi, bu yuvarlak masa toplantımızda da öncelikle bir anahtar sunum dinleyeceğiz. Bu sunumu Aydın ağabey yapacak. Ardından dilerseniz bu oturumda "1978-2008 Türkiye'de Siyaset, Toplumsal Muhalefet, Demokratik Kitle Örgütleri ve Yayıncılık Faaliyetleri" başlığının diğer tartışmalarını yürütebiliriz. Birinci turdan sonra ara verip, oturuma tekrar devam ederiz. Konuşmalar için ben hızlı bir biçimde kayıt cihazını iletacağım. Yuvarlak Masa Toplantımızın yayımlanabilmesi için konuşmalarımız deşifre edildikten sonra, sizlerin de gözden geçirmedüzelteceğinizi alacağız. Bu sürecin de olabildiğince hızlı bir biçimde tamamlanabilmesi için sizlerin yardımlarını isteyeceğiz.

Oturumumuzun anahtar sunumu için sözü Aydın Çubukçu'ya devredeceğim. Aydın Ağabey buyurun.

Aydın ÇUBUKÇU: Değerli arkadaşlar oturum başlığını tekrarlamak bile bizim birkaç dakikamızı alabilir. Son derece geniş kapsamlı bir konu üzerine konuşacağız, ben mümkün olduğu kadar temel kavramlar ekseninde sorunu tanımlayacağım ve bir çerçeve çizmeye çalışacağım.

Her şeyden önce örgüt, siyaset ve yayın organı kavramlarının ilişkisi açısından meseleye yaklaşmak istiyorum. Herhangi bir örgüt, bir fikrin, bir amacın, bir üstünlük mücadelesinin aracı olarak ortaya çıkar. Yalnızca bir fikre sahip olmak, örgütlenme için yeterli değildir. Bu fikri başkalarının fikri haline getirme amacı esas olarak örgütü şekillendirir. Egemen kılınmak istenen bir düşünce vardır ve bunun etrafında bir program şekillenmiştir, ama bunu uygulayabilmek için sosyal güç olmak ya da gerçek bir sosyal gücü harekete geçirme ihtiyacı vardır. Örgüt bunun için ortaya çıkar. Yayın organı meselesi de doğrudan buna bağlı olarak bir ihtiyaç halinde kendisini ortaya koyar. Yani, bir fikri başkalarının fikri haline getirmek ve onu bir sosyal güç olarak örgütleyerek o fikir etrafında yapılar oluşturmak, giderek onu egemen düşünce haline getirmek amaç olduğu sürece o örgüte bağlı, o örgütü ifade eden bir yayın organı da her zaman gerekli görülmüştür. Çünkü yayın organı yalnızca o örgüte eksen olan düşünceyi yaymakla kalmaz aynı zamanda onun etrafında birleşecek insanlara da bir örgüt biçimi verir. Gerek merkezden çevreye doğru dağılan düşüncenin derlenip toparlanıp merkezi güçlendirmesi açısından, gerekse ulaştığı her insanı, o fikrin aracısı ve yaygınlaştırıcısı haline getirmek için yayın organı örgütleyici bir rol üstlenir. Öyle bir mekanizmadır ki yayın organı, ideal düzeyde baktığımız

zaman ulaştığı herkesin aynı zamanda kendisinin de etrafında birer örgüt ortaya çıkarmasına yardım edecek bir rol oynar. Çünkü onun dağıtılması, içindeki düşüncelerin tartışılması, o düşüncelerin yankısının derlenip etrafında daha da genişleyen yapının ortaya çıkması, adeta örgütle yayın organı arasında kopmaz bir bağın kurulmasına yol açmıştır. Her örgüt bir yayın organına bundan dolayı ihtiyaç duyar, yalnızca fikirlerini yaymak için değil, o fikirler etrafında bir örgüt yaratmak için de yayın organları zorunlu bir işlev yüklenmiştir. Çok eski zamanlardan beri yani 1789'dan Fransız İhtilali'nden önceki dönemlerden başlayarak, ne zaman siyasal ya da iktisadi bir örgüt, bir meslek örgütü ortaya çıksa, bunun etkili kılınmasının temel araçlarının birisinin bir yayın organı olduğunu görebiliyoruz. Tarih içinde şüphesiz sistemli olarak basın yayın organlarının, postanın bir teşkilat olarak kurulması vs. gibi yan etkenler örgütle yayın organı arasındaki ilişkiyi güçlendirmiştir. Sosyal hareketler, etrafında şekil bulacakları bir düşünceye ihtiyaçları olduğunu da daha yakıcı bir biçimde hissetmeye başlamışlardır, devrimden sonraki süreçlerde. Şekilsiz kalabalıklar, amacı ya da amaca ulaşmakta kullanacağı araçlar pek belli olmayan sosyal hareketler, etkili olmanın yolunu ancak bir yayın organı etrafında toplanarak bulabilmişlerdir. Teorisyenler, bilim adamları, aydınlar, sanatçılar, doğrudan doğruya siyaseti bir mücadele aracı olarak seçmiş insanlar, siyasetçiler... Bunların her biri, sosyal güç haline gelmenin yolunu fikirlerinin kitleleşmesinde görmüşlerdir. Marx'ın bir sözü hemen aklımıza gelecektir: Teori ancak kitleler tarafından kucaklandığında maddi bir güç haline gelir. Doğrudan doğruya, bir inanç yahut başka bilinç biçimleri kitleler olarak benimsenir, toplum tarafından yaşanır hale geldiğinde, artık toplumun maddi güçlerinden birisi olma durumuna yükselir. Gerçekten bir düşünce, sosyal bir karşılık bulmadığı sürece sadece bir düşüncedir. Sosyal güç haline gelebilecek olanakları yakaladığında yani kendisi de sosyal aktör halinde ortalıkta dolaşmaya başladığı andan itibaren ancak maddi güçler hanesinde hesap edilebilir hale gelir.

Bizim kendi tarihimize baktığımızda da özellikle 1908 Devrimi'nden sonra ve onu önceleyen süreçler içinde pek çok yayın organının, gazetenin, mizah dergisinin, edebiyat dergilerinin yayımlanmaya başladığını ve Abdülhamit Rejimi'nin sona ermesinden sonra bunların katlanarak çoğaldığını görüyoruz. Çok çeşitli yayın organları vardır. Sendika dergileri yayımlanmaya başlamıştır, siyasi parti yayın organları ortaya çıkmıştır, edebiyat dergilerinde büyük bir çoğalma görülmüştür. Dolayısıyla, sosyal hareketle sosyal düşüncelerin çoğalışı arasında, sosyal hareketin yükselişleriyle düşüncelerin çeşitlenmesi ve nicelik olarak artması arasında, dolaysız bir bağ görüyoruz. Fakat sosyal hareket daima elbette bir düşünceden bağımsız olarak vardır ve düşünce bunun üzerinde bir hakimiyet kurma ve onunla birleşme çabası gösteren ikinci bir faktör olarak rol oynar. Dolayısıyla, sosyal hareket ve düşüncenin birleşmesi, haklı olarak daima siyasi bir sorun olarak algılanmıştır. Ve yayın organları da hep bu ikiliğin giderilmesine hizmet edeceği düşünülen araçlar olarak

ortaya çıkmıştır. Bir düşünceyi, ideali ifade eden bunun etrafında sosyal bir güç yaratmayı hedefleyen yayın organlarının aynı zamanda temel aldığı örgütün iç örgütlenmesi bakımından da önemli bir rolü vardır. Bu da kaçınılmaz olarak merkezi bir ihtiyaçla ifade edilebilen bir durumdur. Her örgüt aynı zamanda irade birliği olmayı hedefler. Bu ister meslek örgütü olsun, ister siyasal parti ya da bir edebiyat topluluğu, ne olursa olsun, etrafında ya da içinde toplanan insanlar arasında bir irade ve eylem birliğinin bulunması belirleyici öneme sahiptir. Yayın organı buna hizmet eder.

İkili bir görevi vardır öyleyse: Birincisi, belli bir fikri sosyal güç haline getirmek, ikincisi o görevi yerine getirecek olan örgütün içinde irade birliğini sağlamak...

Toplum ve Hekim'in ortaya çıkış tarihinin 1978 olması oldukça dikkat çekicidir. 1978 gerçekten Türkiye tarihinde son derece çetin bir dönemecin ortaya çıkmaya başladığı bir tarihtir. Sosyal güçler arasındaki mücadelenin son derece keskinleştiği, Türkiye'nin hem sınıfsal anlamda, hem de inanç grupları, ideolojik-siyasal örgütler bakımından son derece çetin bölünmelere uğradığı, aynı zamanda yeni birleşme olanaklarının ortaya çıktığı bir tarihtir.

Çatışmalı bir zamandır. Dolayısıyla Toplum ve Hekim'in 1978'in 1 Ocak'ta yayımlanması asla bir rastlantı olarak görülemez. Çünkü hekimler topluluğunun, biraz önce Gazanfer Hocam da dile getirdi, ne oluyoruz diye sormaya başladığı ve olup bitene nasıl müdahale edebiliriz sorusuna cevap aradığı bir dönemi işaret ediyor. Bu aslında yalnızca hekimler için değil her meslek grubunun olup biten karşısında ben ne yapabilirim diye sormaya başladığı bir dönemdir. Siyasal hareketlilik ve çeşitlilik bakımından Türkiye'nin görüp görebileceği en zengin dönemdir. Yalnızca solcular açısından değil, İslami hareket, ülkücüler, Kürtler, kadın hareketi bakımından da artık büyüme ve etkinlik sorunların son derece yoğunlaştığı ve çözümlerinin gündeme geldiği bir tarih dönemidir. Böyle bir dönemde siyasal ve ideolojik bakımdan etkili olmak hem kolaydır hem de zordur. Kolaydır, çünkü herkesin toplumsal sorunlar karşısında algıları açık, duyarlı hale gelmiştir. Zordur, çünkü bu kadar karmaşanın ve hareketliliğinin olduğu bir ortamda bu harekete belli bir yön çizilebilir, unsurları derleyip toparlamak, bir eksen oluşturarak hareketi bunun etrafına örmek gerekir.

Toplum ve Hekim'in bu ilk sayısında yer alan yazıların başlıklarına şöyle bir bakıyorum: SSK ve hekim sorunları, meslek hastalıkları, SSCB'de ana çocuk sağlığı, bulaşıcı hastalıklar, insan çevresinin sağlıklı kılınması, Türkiye'de hastalıklarla savaşmada önceliklerin saptanması vs... Neredeyse solcu bir siyasal partinin programındaki sağlık sorunlarına ve çözüm yollarına ilişkin bölümünü özetleyebilecek başlıklar bunlar. Özellikle çevre sorunlarına ve çalışanların sağlık sorunlarına göndermeler yapan başlıkların bulunması ve bir de yazıyı okumadım ama SSCB'de ana çocuk sağlığı diye bir yazı var, sanıyorum model önerisi taşıyan bir yazı olsa gerek. Son derece önemli bir dergi bu yüzden. Kapağındaki başlıklara bakarak bile

söylemek mümkün ve dönemin ihtiyaçları ve dönemin çatışmalı ortamı ve tartışmalı ortamı hakkında da bilgi veriyor bize. 30 yıl içinde acaba Toplum ve Hekim nasıl bir evrim geçirdi, neleri gündemine aldı, bunlara bakmak öğretici olabilir. Benim izleyebildiğim inceleyebildiğim pek çok sayının özellikle açılıştaki Onur hocanın söylediği gibi siyaset, iktidar, kültür sanat gibi sorunlarla hekimlik sorunlarını, sağlık sorunlarını, birleştiren bir yol izlediğini görüyoruz. Yani bir yandan kendisinin temel dayanağı olan hekimler tabanından ve sorunlarından kopmadan diğer pek çok alana bakmayı başaran bir dergi olarak ortaya çıkmıştır.

Burada sorun şudur: bunları yaparken acaba meslek örgütlenmesi olarak Türk Tabipleri Birliği'nin üyeleri arasında ne ölçüde bir irade birliği sağlayabilmiştir, ikincisi örgütün dışında kalan halk kesimleri üzerinde hekim görüşünün, hekimlerin ortaya koyduğu sorunların etkili bir biçimde ele alınıp tartışılmasını sağlayabilmiş midir? Kuşkusuz yapısı itibarıyla Toplum ve Hekim Dergisi hekimlerin en uyanık, aydın kesiminin organı olarak görülebiliyor, çekirdek yayın organı görüntüsü çiziyor bize. Yaygın bir biçimde tüm hekimler tarafından, her düzeydeki sağlık görevlisi tarafından okunup tartışıldığını söylemek bu bakımdan zor. Ama bu kadarıyla bile eğer bir çekirdeğin oluşmasını ve bu çekirdeğin programatik bir birlik oluşturacak tarzda örgütlenmesini sağlayabilmişse, bu haliyle de, şüphesiz işlevini yerine getirmiş sayılır.

Kaldı ki Türk Tabipleri Birliği tek yayın organıyla yetinen, Toplum ve Hekim'le yetinen bir örgüt de değil. Pek çok başka bülten, yayın organı, kitapçık, broşür yayınlıyor ve bir de sanıyorum on beş günde bir yayımlanan gazetesi de var. Tıp Dünyası, bana ilk yayımlanacağı günlerde tartışılırken de çok önemli görünmüştü. Çünkü hekimlerin örgütü ile bütün diğer sağlık çalışanlarının ilişkini sağlayabilecek ve demin sözünü ettiğimiz sosyal güç olma imkanlarını harekete geçirebilecek bir yayın organı olma umudu veriyordu.

Siyasi örgütlerin kendi ilişkisinin belirlendiği düzlem bence meslek örgütlerinin yayın organlarıyla, örgütleri arasındaki ilişkileri de açıklayıcı bir rol oynayabilir. Aynı özellikler taşıyan bir düzlemde hareket ederler. Çünkü prensipler bakımından farklı bir şey yoktur. Hem çevreyi etkilemek ve fikirleri genişletmek hem de kendi içinde bir irade birliği ve sağlam örgütlülük yaratmak amacı hepsinde ortaktır.

Diğer yandan karşı konulmaz bir biçimde, bunu ister amaçlasın, ister amaçlamasın, her yayın organı bilgi toplama örgütleri gibi, istihbarat örgütleri gibi çalışmak zorunda kalır. Bu belki itici bir benzetmedir; istihbarat deyince işin içine kötü amaçlı bilgi toplamalar da girer. Fakat soyut olarak bilgi toplama, alanın, ülkenin, genel olarak sosyal ya da mesleki bir güç olarak üzerinde etkide bulunmayı hedeflediğimiz tarihsel maddenin yapısını öğrenmenin yoludur. Değiştirmekle bilmek arasında dolaysız bir bağ vardır. Değiştirebildiğiniz ölçüde bilirsiniz, bildiğiniz ölçüde değiştirirsiniz. Geçmişte Bolşeviklerin

çıkardığı gazetelerde en önemli yazılar okuyucular tarafından yazılan yazılar olarak görülmüştür. Yani işçilerin yazdığı mektuplar, işçilerin yerel çalışma alanından yazdığı yazılar, mektuplar... Bunlar gazetenin tamamını oluşturan diğer teorik yazılardan ya da önderlerin yazdığı yazılardan çok daha önemli görülmüştür politika açısından. Bence o da bir prensibi ortaya koyuyor: bir yayın organı eğer karşılıklı bilgi akışını sağlayacaksa ve bu bilgi akışının üzerinde yer alacaksa, ulaştığı sonuçlardan gelecek olan bilgilerin toplamından da bir şeyler çıkarması ve onların ne derece etkilendiğini saptamaya çalışması çok önemlidir. Türkiye'de okuyucular yalnızca okutulan insanlar olarak kalıyorlar: birileri gazeteyi verir, o da okur ya da okumaz. İş orda biter, tepkisini almak çok zordur. Okuması zaten kıt, yazması ise genellikle hemen hemen hiç yoktur okuyucuların. Çok nadir gelir okuyucu mektupları bu tür dergilere. Meslek dergilerine de siyasi dergilere de. Böylece tek uçlu çalışan, sürekli bir merkezden bilgi ya da görüş aktaran dergiler halinde donarlar. Bunu tespit etmek açısından Tıp Dünyası Gazetesi'nin izlediğim kadarıyla son derece önemli bir etkisi olduğunu görüyorum. Toplum ve Hekim'de içeriği itibarıyla daha üstten daha teorik yazılar bulunurken, Tıp Dünyası Gazetesi gündelik eylem konularını öneren ve tartışan, sağlık çalışanlarının ve hekimlerin günlük ihtiyaçlarını gözetken ve bunlara temas eden bir yayın organı olma özelliğini taşıyor. Dolayısıyla oradan cevap almak, moda deyimiyle elektrik almak daha kolay. Eğer bu istenen düzeyde olursa yani okuyucuların yönlendirdiği ve kendi ihtiyaçlarını ve taleplerini doğrudan dile getirdikleri yayın organı olma işlevini yerine getirebilirse Toplum ve Hekim Dergisi'nin de oradan kazanacağı oradan derleyebileceği çok önemli bir verim olacaktır diye düşünüyorum. Çünkü bu tür organlar farklı düzeylerde okuyuculara hitap etsin diye tasarlanırlar, ama neticede tek bir merkezin yayın organıdır ve bunlar arasında bir ilişki kurmak da merkezin görevidir. Hem okuyucular arasında, hem de etkinin farklı yönleri arasında bir ilişkiden söz ediyorum... Etkinin çok yönlülüğünü sağlamak ve birbirini etkileyen tabakalar arasında örgütlenmeyi yaygınlaştırmak için arasında bir koordinasyon ve işbölümü sağlanmalıdır. Siyasetten örnek verirse, bu hala çözümü çok zor bir problem olarak karşımızda duruyor. Bunu anlamak, bunu günlük gazete, teorik, kültürel ve sanatsal dergicilik, televizyon vs. gibi araçları bir arada kullanarak ve bunlar arasında koordinasyon kurarak çalıştırmak, Türkiye siyasi parti pratiğine yeni yeni girmektedir: Aşağı yukarı on beş yıllık bir geçmişi vardır. Daha fazla eskiye gitmez. Evet, benim kabaca çizeceğim çerçevem bundan ibaret, tartışmalarla sırasında daha genişletebiliriz. Değindiğim noktalar var ama önce çerçeve belirleyelim onun üzerinden gidelim.

Onur HAMZAOĞLU: Çok teşekkür ederiz ağabey.

Yüksel AKKAYA: Önce "içerden görüşleri" alırsak...

Onur HAMZAOĞLU: Öncelikle daha az karşılaştığımız Danışma Kurulumuz ve Araştırma Danışma Kurulumuz'un katkılarıyla zenginleşelim istiyoruz.

Yüksel AKKAYA: Aslında, Aydın Çubukçu çok önemli noktalara değinmişti. Bu yayın organlarının, söylediği anlamda, o düşünceleri yayıp, sonra düşünceler çerçevesinde yeniden bir örgüt oluşturmaları önemliyse; o zaman o derginin ulaşılabilirliği, erişilebilirliği de önemli. Ben dün akşam evde, internet üzerinden TTB'nin web sitesinde bir tarama yaptım; Toplum ve Hekim Dergisi'nin herhangi bir sayısına internet üzerinden ulaşabilir miyim diye. Dergilerin sadece tek sunuş yazılarına ulaşabildim; eski sayılar da dahil. Bu açıdan erişebilirlik, ulaşabilirlik açısından dergiyi çıkarmak önemli, basıp dağıtmak da önemli, ama, günümüzde artık sanırım sanal ortamda dergiyi okumak da gerekli gibi görünüyor. Bence yani en azından dergi çok yere dağıtılamıyordur, gidemiyordur. Ama, her hangi ilimizin, diyelim ki Van'ın bir kasabasında da bunu okuyabilmeli, Edirne'nin, Mersin'in, Adana'nın bir kasabasında da okuyabilmeli. Yani dağıtılamamış olmak sorunu belki sanal ortam açısından çözülebilir. Bu iş için bu kadar emek harcanıyorsa, Aydın Çubukçu'nun söylediği şeyler de yerine getiriliyorsa, bana göre önemli bir işlev de yerine getirilmiştir. Bunun daha etkin kılınması açısından artık sanal ortamda yazıları serbest bırakmak, okumaya açık tutmak lazım diye düşünüyorum. Ulaşılabilirlik, erişebilirlik açısından bir önceki sayıları hep merak ediyordum. İlk çıktığı sayıları içeriği açısından merak ediyordum. Onun için buraya gelirken de, erken gelip bu ilk sayılara bakayım istiyordum. Ancak, kitap almak için bir yere uğradım erken gelemedim, bu nedenle, ilk sayıya bakamadım. Gazanfer hocanın burada olması bizim açımızdan büyük bir şans, ilk derginin çıkışında, derginin tarihsel ilk sayısında emeği var. İçeriğini biliyor. Derginin hakkında da bilgi veriyor. Kapağa bakıldığında bana Birikim dergilerinin kapağını çağırıştırıyor bir parça. İlk sayının kapak tasarımı birinci Birikim dergilerinin kapak tasarımlarına benziyor bir parça; oradan etkilenmiş düşüncesi bırakıyor.

Onur HAMZAOĞLU: Tasarım açısından bakıldığında bir benzerliği var. Bu benzerlik, o dönem Toplum ve Hekimi çıkarılanların Birikim okuduğu izlenimini de bırakabilir. Bu da hekimlerin o dönemin siyasal oluşumlarının dışında olmadığını, bir başka ifadeyle, o dönem Birikim dergisini de okuduklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Yüksel AKKAYA: Kuşkusuz başka dergileri de okuyorlardır. Dergi kapağının tasarımı açısından bu çağırışıma bu açıdan dikkat çekmek istedim. İçerik açısından da baktığımızda Aydın Çubukçu'nun söylediği gibi bir siyasal partinin programında yer alacak kadar önemli konulara değinildiği görülüyor. Yine Onur Hamzaoğlu'nun açılış konuşmasında kısaca değindiği gibi, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren de sadece tıp alanında değil ama toplumun diğer sorunlarıyla ilgili alanlarda da yazılara yer vermeye başlamış. Özellikle son sayı "Taşeronluk" sayısı... Özgür benden her ne kadar ısrarla yazı istediysen, bende ısrarla arka arkaya birkaç sayı yazı yazmanın çok doğru olmadığı düşüncesi ile yazı yazmadım, bu sayıda da benden mahrum çıksın dedim!.. Daha önceki sayılara bakıldığında çalışma biçimlerinden tutunda, başka konulara kadar çok önemli sorunlara

değindiği görülmektedir. Bu durum, aslında tam da Aydın Çubukçu'nun söylediği gibi, derginin sadece TTB'nin politikasıyla ilgili değil ama kurumun etkinliğiyle de, demokratik kitle örgütü olarak etkinliği ile de karşılaştırıldığında önemli; kuşkusuz bu açıdan içerik de önemli. 30 yıllık tarih açısından diğer demokratik kitle örgütleriyle TTB karşılaştırıldığında ya da onların yayın organlarıyla Toplum ve Hekim karşılaştırıldığında iyi bir yerde durulduğunu söylemek gerekiyor. Bu nedenle bu işe emeğini harcamış olan herkese ben hakikaten Türkiye'deki emekçiler adına, sağlıkçılar adına teşekkür etmeyi bir borç olarak düşünüyorum. Örneğin, TMMOB'nin yayın organları açısından, diğer kitle örgütlerinin yayın organları açısından, düzenli çıkma açısından, içerik açısından baktığımızda Toplum ve Hekim dergisinin çok daha iyi bir yerde durduğunu düşünüyorum ben. Kurumsal açıdan karşılaştırma yapıldığında da iyi bir yerde durulmuş olduğunu düşünüyorum. Özellikle hukuksuzluğun kol gezdiği memlekette Türk Tabipleri Birliği'nin yayın organlarıyla içerik açısından karşılaştırıldığında, Türk Barolar Birliği'nin utanç duyulması gereken bir yerde durduğu görülüyor. Hukuksal, toplumsal sorunları savunmak bile TBB'den çok TTB'nin sorunu olmuştur. Bu nedenle, bu otuz yıllık dönemde Türkiye'nin siyaseti açısından ve başlangıcı itibarı ile eğer Toplum ve Hekimi ele alacaksak, TTB'nin, pek çok örgütten daha iyi bir yerde durduğunu, her türlü takdiri hak ettiğini söyleyebilirim. Şimdi az önce kapıdan girerken başka bir toplantı için burada olan Altan (Ayaz) şakayla karışık "30 yıldır bu dergi çıkmış, değişen bir şey olmamış, içerdekilere onu söyleyelim" dedi. "Artık gençlere yolu bırakın vb." şakayla karışık... Bu açıdan baktığımızda, daha önce de söylemiştim, Türkiye'deki hekim yapısının değişimine bağlı olarak, önümüzdeki yıllarda da, bir beş yıl belki bir on yıl sonra değişim olmayabilir, ama daha sonraki yıllarda değişen kuşağa bağlı olarak, Türk Tabipleri Birliği'nin de ona bağlı olarak da onun yayın organlarını da bir takım tehlikeler bekliyor diye düşünüyorum. Onun için bir 50. yıl ya da 60. yıl için bir toplantı daha yapacaksak ben şimdiden tarihe şerh düşmüş olayım!.. Bir uyarı olarak... Benden açılışa katkı bu kadarcık...

Onur HAMZAOĞLU: Çok teşekkür ederim. Öncelikle, iki konuda bilgilendirme yapmakta yarar var diye düşünüyorum. İlki, Dergimizin elektronik ortamda arama ve tarama motoru faaliyeti çalışması ki halen devam ediyor. Umarız yakın zamanda faaliyete geçer. Uzun zamandır süren bir hazırlık sonrasında Ocak 2009 itibarıyla Dergimiz makalelerinin tam metinlerine internet ortamından da ulaşılabilmesini planlıyoruz. Eski sayıların özellikle ilk sayıların, yeniden elektronik ortama aktarılması gerekiyordu ve bu işlem tamamlandı. İkincisi ise sizler de söylediniz Aydın Ağabey de söz etti: özellikle 1998'den bugüne yayımlanan yazılar üzerinden paylaşım tek yönlü gidiyor. Yani okuyucularımızdan bir şey gelmesinden çok, bizim o tarafa doğru aktarımımızı içeriyor. Bu dönemde sağlıkçılar dışında pek çok toplumbilimci arkadaşlarımızın yazılarıyla da Dergimiz bir boyutuyla zenginleşiyor. Şöyle bir vurguya ihtiyaç var herhalde. Aydın ağabeyin ifade ettiği iki taraflı beslenme ve gelişme için dünya ve Türkiye

özelinde toplumsal muhalefetin durumunu da göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Seksenli yıllarla Türkiye'de yaratılmaya çalışılan atmosfer, doksanlı yılların başında görülen ve ortalarına kadar devam eden toplumsal itirazın dışında hemen hemen yerleşmiş durumda. Toplumun büyük çoğunluğunun duyarsız kaldıklarına hekimlerin de büyük çoğunluğu duyarsız kalıyor. Bu ortam örgütsel faaliyetlerimizle birlikte Dergimizi de doğal olarak etkiliyor. O nedenle Dergimizin kadrolarının yenilenebilmesi ortamın kısırlığından doğrudan etkileniyor. Yayın Kurulu üyelerimizin büyük çoğunluğu doksanlı yılların başındaki toplumsal muhalefetin TTB içindeki aktivistlerinden oluşuyor. Bir iki kişi dışında yenilerini katmak mümkün olmadı. 1991 ile başlayan üçüncü dönemde birlikte olduğumuz çalışma arkadaşlarımızdan bazıları mücadeleyi başka alanlarda sürdürmek adına buralardan ayrılırken bir kısım dostumuzun da "yorgunluk" nedeniyle aramızdan ayrıldığını, kabuklarına çekildiğini biliyoruz. Özetle, Dergimizde ürettiklerimizi, yaşadıklarımızı dünya, Türkiye ve TTB ortamı ile birlikte ele alarak değerlendirebildiğimizde yararlanabileceğimiz sonuçlara ulaşmamamızın mümkün olabileceğini söyleyebiliriz. Sözü Gazanfer ağabeye veriyorum.

Gazanfer AKSAKOĞLU: Toplum ve Hekim Dergisi o zaman Türk Tabipleri Birliği'nin tek dergisiydi dolayısıyla çok amaçlı bir dergiydi. Şu anda Türk Tabipleri Birliği'nin en az dört beş yayın organı var. Toplum ve Hekim Dergisi'ne en son geleyim. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi var, alanın eğitimi amaçlı, bu onu içeriyordu, büyük ölçüde çıktı. Tıp Dünyası Gazetesi özlük haklarını içeriyor seviliyor ve okunuyor zaten, tabanın bağırarak istediğini bağırıyor, o açıdan çok doğru bir yayın, diğerinden bile daha doğru bir yayın, Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi onun da Danışma Kurulu'ndayım ama çok fırsatım olmuyor katkı olarak, özel bir dal işliyor aslında daha toplumsal olması gerekirken biraz daha teknik konular içeriyor şu anda. Dördüncüsü de Toplum ve Hekim Dergisi. İşlevi başlangıçta bunlarının tümünü içeriyordu. Ama sonradan ayrıştı, Toplum ve Hekim'in farklı bir amacı var gibi görünüyor şu anda. Bu amaçlar arasında bir tanesi var ki araştırma. Yayın Kurulu da var, bu dergi bu işlerini o açıdan tırnak içinde yeterince yerine getiremiyor, tırnak içinde böyle bir işlevi olmalı mı soru işareti taşıdığı için kafamda; yoksa bunun başka bir yayın unsuru mu olmalı... Yani bence, özetleyeyim: Bu derginin çok amaçlıyken giderek siyasal, kuramsal bir yayın niteliği kazandı, bu olumlu tarafı. Ben tabana da soruyorum; buraya gelmeden önce sordum gençlere ne diyorsunuz diye bu dağıtım konusuna da öneriler aldım, ona da değineceğim kendi görüşümle birlikte ya da ulaşma konusuna; ama yayın içeriği açısından ben kişisel olarak daha toplumbilimsel, kuramsal olmasından yanayım. Ama daha yaygın bir mesleki yönlerini söz gelimi bir Aşı başlığı olarak, sağlık örgütlenmeleri özel sayısı gibi doğrudan kişinin mesleği ile ilgili temel konuları işleyen yazıları daha çok görüyorum, hem sözel olarak algılıyorum bunu hem de istemlerden algılıyorum. Ön eğilimli geliyorlar çünkü şu sayıyı alabilir miyim diyorlar, ama ben okumuyorsam da gözden geçiriyorum. Belki bize Aydın Bey'in değerli katkısı

üzerine şunu düşünme olanağı tanıyabilir: Bu dergi bundan sonra nasıl gitmeli, okuyucu kitlesi nedir; şu anda bunu editörler daha iyi bilecektir, sunacaklardır sanıyorum bize bundan sonra içerik nasıl olmalı, bundan sonra ulaşımı konuşmak için öneriler getirmekte yarar görüyorum. Teşekkür ederim.

Onur HAMZAOĞLU: Teşekkür ederiz. Sözü Yücel Demirel'e veriyorum.

Yücel DEMİREL: Teşekkür ederim. Şimdi Gazanfer Hocam'a teşekkür ederek, onun yaptığı gibi kişisel bir girişle başlamak isterim. Bu derginin işlevini yerine getirip getirmediği sorusuna yanıtı, Toplum ve Hekim'in bugün bu masanın çevresinde oturanların gelişimi üzerinde yaptığı katkıya değinerek başlamak ve önce orada aramak isterim. Yıllar önce üniversite öğrenciliğim sırasında ben bu dergiden tıp eğitimi yapan arkadaşlarım kanalıyla haberdar olmuşum. Hem mesleki ve hem de politik olan bu yayını ellerinde, evlerinde gördüğüm dostlarımı bugün TTB başta olmak üzere her düzeyden sağlıkçı örgütlenmeleri içinde aktif kişiler olarak görüyor olmam, bana bu katkının kanıtı gibi görünüyor. Sanırım Toplum ve Hekim dergisinin bilinç yükseltme faaliyeti ile siyasal olarak aktif tıp öğrencisinden bir kanaat önderi, bir oda aktif üyesi yaratması sürecindeki önemini altını çizerek başlamak istiyorum. Derginin içerden, hekim okuruna nasıl göründüğünü bilmiyorum ama ben her yeni sayıyı elime aldığımda derli toplu, düzenli olarak çıkan, sürekli bir arayış halinde ve sözü olan bir dergi ile karşılaşıyorum. Söylediklerim dergi ile dayanışma halinde birinden gelen bir övgü olarak alınmasın. Eğildiği konular bağlamında okurunu yeni olgulardan, teorik açılımlardan haberdar eden bu enerjik derginin konusunda kurumsallaşma yolunda atılmış önemli bir adım olduğu kanısındayım. Eksiklikleri yok mu? Var ve dilerse onlara değineyim. Az önce Yüksel Akkaya her zamanki içteğniliğiyle dergiye sık yazmaktan kaçındığından bahsetti. Peş peşe yazmasının doğru olmadığına değindi. İşaret ettiği nokta bu meselelere kafa yoran araştırmacı sayısının sınırlılığı ile ilgili ve bu bağlamda aynı arkadaşlara sık ve gereğinden fazla yazı verme görevi düşebiliyor. Tam da bu noktada sözü, yeni bir yazar grubunu ve özellikle de genç arkadaşları göreve getirecek kanalların yaratılması gereksinimine getirmek istiyorum. Başlangıcından bu yana Türkiye Cumhuriyeti'nin kültürel coğrafyası içinde siyasal seçkinler ile kitleler arasında bir ciddi bir uçurum var olagelmıştır. Cumhuriyet geleneğinin Osmanlı'dan devir aldığı bir durum; diplomalılar ile sokaktakiler, merkezdekilerle taşradakiler arasındaki uçurum, kaçınılmaz olarak tıp camiasını ve özgül olarak da halk sağlıkçıların kaptan gemisi olan Toplum ve Hekim dergisini de etkilemektedir. Bahsi geçen ve entelektüel hareketsizliği besleyen bu gelenek, son derece geniş kurumsal ve karmaşık meselelerle baş edilmesi sürecinde daha az sayıda aktörün faal olduğu bir durumu doğurmaktadır. Bir yandan sağlık alanında gündelik yaşamın getirdiği sıkıntılar, öte yandan sayısız ideolojik bombardıman altında, hem bunlara ilişkin fikir üretmeye, dinamik bir gündemin gereksinimlerine yetişmeye çalışılırken, öte yandan ücra bir ilçedeki

pratisyen hekimin, bir halk sağlıkçıya güç ve bilgi verecek bir dergi çıkarmak, şüphesiz çetin bir görev. Bir yandan genel üye yapısının rahat anlayabileceği bir derginin gerekliliği, diğer yandan güncel paradigmaları genişleten bir geniş nefeslilik bu konuda emek verenleri sürekli olarak yenilenen sınavlarla karşı karşıya bırakmakta. Bu bağlamda, Türkiye'de sürdürülen her türden yayın faaliyetinin önünde duran bir problem Toplum ve Hekim için de yanıtlanmak durumunda. Ne iyi ki, burada bu konuda düzeyli bir rota tutturulmuş, sağlam bir dil oturtulmuş durumda. Ancak bu alanda gelişmeler gerekli ve açılımlar yapılması mümkün. Biz istesek de, istemesek de işbölümü ve uzmanlaşma çağında yaşıyoruz. Toplum ve Hekim'in yayın hayatına başladığı dönemde belki tababet erbabı kendi entelektüel söküğünü kendisi dikebilmekteyse de, bugün komşu akademik disiplinlerden katkı almak bir zorunluluk. Tam da bu noktada, gerek sağlıkçı ve gerekse komşu disiplinlerden genç yazarların teşvikine özel bir özen gösterilmesini çok önemsiyorum. Kendi yaş grubum açıkçası hiç umurumda değil ama bir tıp öğrencisinin buraya sunacağı katkı kanallarını genişletilmesi, nasıl ve ne yazacağı beni çok ilgilendiriyor. Bu bağlamda öğrenci yazar kategorisini sürecin içine çekecek makale yarışmaları, bilimsel öğrenci kongreleri, tez destek mecralarının yaratılması büyük önem taşıyor. Toplum ve Hekim'in ilgi alanına giren konularda sosyal ve siyasal bilimleri, her türden alan araştırması tekniklerini sürece dahil edecek, özendirici mekanizmaları düşünmek ve üretmek durumundayız. Örneğin verili yıl içinde yazılan yüksek lisans ve doktora tezlerine verilecek destekler, yalnızca konuya taze bakış açılarını değil, gereksinimi duyulan dinamizm düzeyini de getirebilecektir. Öte yandan uygulamanın içindeki halk sağlıkçısını ve onun deneyimini kamuoyu ile paylaşılabileceği potansiyel konu başlıkları da üretilmelidir. Son olarak; bugün burada Toplum ve Hekim dergisi bağlamında tartıştığımız konular tüm sosyal, siyasal ve mesleki kesitlerin karşı karşıya olduğu problemlerdir. Bir bakıma anlatılan hepimizin ve herkesin öyküsü. Aydın Ağabey'in az önce işaret ettiği gibi Türkiye'de bugün ciddi bir okuma ve yazma tembelliği var ve Toplum ve Hekim'e ilişkin sorunlar bu durum göz önünde tutularak değerlendirilmek durumunda.

Onur HAMZAOĞLU: Çok teşekkür ediyorum. İki kişi söz istiyor. İlk olarak Özgür'e daha sonra Feride'ye söz vereceğim.

Özgür MÜFTÜOĞLU: Teşekkür ederim. Ben TTB dışından biri olarak şunu açıklıkla söyleyebilirim ki TTB, özellikle 2000'li yıllarda Türkiye'de toplumsal mücadelenin önünde yer almıştır. Bunda 1990'lı yıllarda son derece etkili olan kamu çalışan hareketinin 2000'li yıllarda gerilemeye başlaması ve özellikle 2001 krizinin ardından hızla yaşama geçirilen yapısal uyum programlarında sağlık hakkına yönelen saldırılar yoğunlaşmasının önemli etkisi olmuştur. Sonuç olarak TTB bu süreçte aldığı tutarlı tavır ve mücadele istekliliği ile toplumsal mücadele için son derece önemli bir konuma gelmiştir. Dolayısıyla Türk Tabipleri Birliği'nin meslek örgütünün de ötesinde

demokratik kitle örgütü olarak algılandığını da düşünüyorum.

Yayın konusuna geldiğimizde önce şunu belirtmek gerekir ki; toplumsal yapının son derece hızla dönüştüğü bir süreç içindeyiz ve bu süreçte bilgiler yeniden oluşuyor, en temel anlayışlar dahi değişebiliyor. Örneğin, binlerce yıldır insanlığın önemli bölümünün üzerinde uzlaştığı "sağlık" üzerinde bile anlayışlar farklılaşmaya başladı. Sağlığın ne olduğu, "sağlıklı olmak" ifadesinden neyin anlaşılacağı konusunda pek çok farklı yaklaşım ortaya çıkmaya başladı. İnsanlık tarihinin bu en hızlı dönüşüm sürecinde bilgi ve bilgi hegemonyası da son derece önemli hale geldi. İşte böyle bir süreç içinde yayıncılık da her zaman olduğundan çok daha önemli hale geldi.

Bilginin ve dolayısıyla yayıncılığın toplumsal mücadelelerde artan önemi, sermaye sınıfı tarafından son derece doğru biçimde algılanmıştır. Bu anlayış içinde sermaye, sınıfsal çıkarlarına uygun bilginin toplum üzerinde egemenliğini kurmak üzere yayıncılık faaliyetini en mükemmel şekilde kullanmaktadır. Sermaye dışı toplum kesimlerini temsil eden örgütler ve özellikle de sendikalar mücadelenin diğer alanlarında olduğu gibi yayıncılık alanında da son derece zayıf kalmaktadır. Sosyal bilimlerin alanında çalışan biri olarak, bu konudaki eksiklikleri ve bu eksikliğin getirdiği olumsuz sonuçları yakından görebiliyorum. Örneğin öğrencilere çalışma yaşamı veya sosyal haklara ilişkin getirilen düzenlemeler konusunda bir ödev verdiğim zaman, karşıma işverenlerin yayınladığı dokümanlarla geliyorlar. Çünkü sendikaların yayın faaliyetleri neredeyse yok denebilecek düzeyde. Sonuçta, ulaştıkları kaynaklar sermaye menşeli olduğu için yüzeysel araştırma yapan pek çok kişi o düşünceyi, o ideolojiyi doğru olarak kabul ediyor ve bunu ödevlere, tezlere, makale ve kitaplara taşıyor. Böylece, sermayenin ideolojisi "bilimsel" yayınlar haline dönüşüyor.

TTB'nin toplumsal mücadelede gösterdiği öncülüğü Toplum ve Hekim Dergisi'yle yayın alanına da taşıdığını düşünüyorum. Sadece sağlık konularında değil, sosyal politika, üretim süreçleri, çalışma ilişkileri gibi konularda da Toplum ve Hekim Dergisi oldukça zengin bir içeriğe sahip. Örneğin benim ders notu olarak öğrencilere önerdiğim pek çok kaynak Toplum ve Hekim Dergisi'nde yer alıyor. Çünkü bu konuları, böylesine kapsamlı bir biçimde ele alan başka bir yayın yok maalesef. İşte bu nedenle TTB'nin yayıncılık alanında da diğer sendika ve meslek örgütlerine örnek oluşturduğunu düşünüyorum.

Bunlar, TTB üyesi olmayan dışarıdan bir sosyal bilimci olarak düşüncelerim. Elbette, diğer meslek örgütleri gibi TTB içinde de yayınların doğrudan mesleğe ilişkin olmasını savunanlar bulunacaktır. Gerçi, Toplum ve Hekim Dergisi'nin ele aldığı her konu dolaylı da olsa sağlık mesleğinde çalışanları ilgilendirmektedir ve her sayıda bu ilginin somut biçimde kurulduğu yazılara da yer verilmektedir. Örneğin, son sayıda taşeronluk ele alınırken sağlık alanında giderek esnekleşen çalışma biçimleri ve taşeron uygulamaları hareket noktası olmuş ve doğrudan bu bağlantıyı kuran yazılara da yer verilmiştir. Ancak buna

rağmen belki TTB'nin içinden gelebilecek eleştirileri karşılamak açısından bağlantı noktalarının daha net kurulması için bir miktar daha hassasiyet gösterilebilir.

TTB ve Dergi üzerine düşüncemi özetlemek gerekirse; tarihte bir zaman dönüp de 2000'li yılların Türkiye'sine bakıldığında TTB'nin toplumsal mücadele içindeki önemi çok daha açık biçimde görülecektir. Toplum ve Hekim Dergisi ve diğer TTB yayınları da bunun en temel belgeleri olacaktır.

Bu arada bir de küçük bir önerim olacak: Dergiye ulaşmak ciddi bir sorun. Kütüphanelerde bulunmuyor, tabip odalarının pek çoğunda yok sanırım. Dergiye ulaşılabilirliği kolaylaştırmak için teknik bir engel yoksa internet üzerinden okunabilirliği sağlarsa son derece yararlı olur diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Onur HAMZAOĞLU: Şimdi söz Feride Aksu Tanık'da.

Feride AKSU TANIK: 1978'de tıp öğrencisiyken okuyucu olarak başladım Toplum ve Hekimle ilişkiye. Daha sonra okuyucu ve Araştırma Danışma Kurulu üyesi olarak sürdü. Yayın kurulunun içinden olmasa da örgütün içinden bir gözle birkaç şey söylemek istiyorum. Birincisi Danışma Kurulu'nun yapılandırılmasının çok özgün olduğunu biricik olduğunu düşünüyorum. Çünkü hekim meslek örgütünün içinde yalnızca hekim kökenlilerden değil, aksine sağlığı ilgilendiren tüm ekonomik, politik, siyasal arka planı da kapsayan bir bilgi birikimini aktarabilecek bir Danışma Kurulu oluşturulmasının Toplum ve Hekim Dergisi'ni çok özgün bir yere koyduğunu düşünüyorum. Danışma Kurulundan yararlanma biçimine bakarak gerçekten bir organik bağ kurulmuş olduğunun, göstermelik bir Danışma Kurulu değil aksine düşünce oluşturmada, bilgi birikimini paylaşmada, kavramsal çerçevenin oluşturulmasında işlev gördüğünün ipuçlarını bütün sayılarında görüyoruz. O nedenle 1991'den sonra bu yapıyı oluşturan ve onun arkasında düşüncesi ve emeği olan TTB içindeki arkadaşlarımı kutlamak istiyorum. Örneğin "taşeronlaşma ve sağlık" sayısının çıkmış olması çok değerli, pek çok sayıda böylesi öncü düşünsel yapının ürünü olan makaleleri gördük; örneğin hekimlerin pek çoğunun reddettiği hekimliğin proleterleşmesi sürecini bundan yıllar önce bir proleterleşmeye gittiğini çok net kavramsal arka planıyla ideolojik açıklamalarıyla bu dergi söyledi. Bunu çok değerli buluyorum. Bu süreç kuşkusuz hekim kitesinin büyük çoğunluğuyla toplum ve hekim arasındaki makası açan bir özelliğe de sahip. Hekim kitesinin büyük çoğunluğu siyaseten de ideolojik olarak da bu düzeyde değil, daha çok özlük hakları perspektifinde kendi mesleklerini ve meslek örgütlerine bakmaktalar. Belki bir soru makasın kapatılması ile ilgili nasıl bir çaba harcanacağı olabilir. Çünkü abonelik üzerinden erişiyoruz okuyucuya ve birkaç yüzler civarında abone sayımız. Kuşkusuz bu bir ölçüt değil ama Aydın Bey'in de çok net bir şekilde söylediği gibi fikirleri sosyal bir güç haline getirmek, örgütün iç irade birliğini sağlamak bakış açısıyla yaklaşırsak okuyucu kitesini arttırmak da önemli sorunlardan bir tanesi. Sanırım bu kadar söyleyeceklerim.

Onur HAMZAOĞLU: Sevgili dostlar dilerseniz şimdi kısa bir ara verelim. Yaklaşık 15 dakika sonra kaldığımız yerden devam edelim. Buyurun.

2.BÖLÜM

Onur HAMZAOĞLU: Tekrar hoş geldiniz. Toplantımızın ikinci oturumuna Cem hoca ile başlıyoruz.

Cem SOMEL: Teşekkür ederim. Dergiyi ben de izliyorum, kullanıyorum ve doğrusu eleştirilecek bir yanını göremiyorum. Sadece az önce Yüksel Akkaya meslektaşımın sözüne bir yorum eklemek istiyorum. Toplum ve Hekim'i mühendislerin dergileriyle, baroların dergileriyle karşılaştırdı. Toplum ve Hekim lehine karşılaştırmının temelinde tabiplerin kapitalizmin çelişkilerini incelemekte, tespit etmekte, teşhir etmekte özel işlevini görmek gerekir. Mühendisler istese de bu tarz bir yayın çıkaramaz. Çünkü kapitalizmin yarattığı toplumsal sorunlar sağlığa yansıyor; kapitalizmin tabiatla çelişkisi de sağlığa yansıyor. Kapitalizmi ya toplumsal çelişkileri batıracak ya da tabiatla çelişkisi batıracaktır. Her iki çelişki sağlığa yansıdığı için, tabipler bu çelişkilerin sağlığa yansımalarını ortaya koyabilen tek meslek grubu olarak özel bir görevle yüklü. Toplumsal düzen değiştirecekse bunda tabiplerin toplumun sorunlarını teşhir etmede özel bir görevi olacak. Çevre üzerinde biraz daha durayım. Çevre sorunu, çevre kirlenmesinin yarattığı hastalıkları, sanayi toplumunun ve modern denilen hayat tarzının insan üzerindeki psikolojik etkilerini, dünyada gıda sorununun açlık, beslenememe gibi etkileri gibi birçok sorunu kapsıyor. Bütün bunlar da tabiplerin araştırma alanına giriyor. Bu açıdan sizler hem meslek grubu olarak, hem örgüt ve dergi olarak çok önemli bir yeriniz var. Bu kadar söyleyeceklerim.

Yüksel AKKAYA: Çevre mühendislerine gıda mühendislerine neler söyleyeceksiniz? Çevre mühendislerinin gıda mühendislerinin sorunu değil mi bu? Meseleye gıda güvenlikleri açısından bakacak olursak onların sorunu olmaz mı?

Cem SOMEL: Doğru, onların da sorunudur. Fakat mühendisliğin kendisi sorunun bir parçası olabiliyor. Bunu katıldığım son sanayi kongrelerinde hissetmeye başladım.

Onur HAMZAOĞLU: Buyurun sayın Gazanfer Aksakoğlu.

Gazanfer AKSAKOĞLU: Bence verimli bir gelişme, görüşme, şu anda yaşadığımız. Ancak bence olumsuz yanı yalnızca olumlu yönlerini görüşmemiz. Şimdi demin onun için ipucu vermeye çalıştım. Bir kavramı geliştirmek için yanlışlarını bulmamız gerekir; bulmak için aramak gerekir. Ben eleştirel bakmayı yeğliyorum. Çünkü doğru mu yapıyoruz, doğru yapıyoruz; güzel mi yapıyoruz, güzel yapıyoruz. Böyle baktığımız için zaten sürdürüyoruz bunu. Böyle yaptığımız için okurumuz var. Böyle yaptığımız için destek görüyoruz. Öyleyse biraz da olumsuz yönlerini konuşmaya özen gösterelim. Bu araştırma danışma kurulunu çıkaralım mı diye bir öneride bulunacağım. Uzun zamandır da araştırma yayınlanmıyor Toplum ve

Hekim'de. Ben birkaç yıldır yayınlanmıyor diye biliyorum, belki ben bir köşede yer bulmadığı için öyle düşündüm. Ama aslında burada araştırma danışma kurulu da medikal bir içerik taşıyor baktığımız zaman. Medikal kişilerden oluşuyor, toplumsal boyutta araştırma değerlendirme danışma kurulu olması gerektiği için, ben bunu aslında biraz da genellemek istiyorum. Editörler kurulu kavramının ele alınmasının doğru olduğunu düşünüyorum. Bunu hem kavramsal boyutta hem de bireysel bağlamda düşünüyorum açık söyleyeyim. Dilersem ad vermekten de hiç çekinmem, yani şunu alalım demem ama şunu çıkaralım derim, söylerim arzu ederseniz. Bu bir kusur gibi geliyor bana. Benim de içinde bulunduğum bir kurul var yıllardır. Dolayısıyla bize yalnızca başka konularda, sağlık politikaları gibi konularda görüş söylüyor, yazı isteniyor; yani burada yazılı olan işleri yapmıyorsa, o formasyon değişmeli diye düşünüyorum. İkincisi bu iki konudan söz ettim "Aşı" ve "Sağlık Örgütlenmeleri" sayıları çok isteniyor dedim. Ben sordum gençlere. Gençler derken Halk Sağlığı'na en az altı yılını vermiş şu anda Tabip Odası Halk Sağlığı ya da Tabipler Birliği Halk Sağlığı'nda çalışan gençlere. Soruyorum, yani görüşüne değer verilmesi gereken gençlere soruyorum. Daha çok tıp temel kavramları ağırlıklı konular olması yönünde düşünüyorlar. Tıp derken Halk Sağlığı açısından isteniyor. Bu sözcüğü medikal anlamda söylemiyorum. Yine aşı gibi, örneğin bir Genel Sağlık Sigortası gibi özel sayısı olması aydınlatıcı olur; bir aile hekimliği özel sayısı olması. Birikimim oluştu. 2006 yılında Bolu Düzce'ye yapılan ziyaret; ondan yapılan çalışmalar bize ipucu verdi. Muzaffer biraz önce bir ipucu verdi, Edirne'de hani bir şey yapmıştım ya dedi onu bir daha yaptık. Ben gerçi içimden boşuna emeğini harcamış oldu yazık oldu diye düşünmüştüm. O kayıt doğal olarak bulamamış ama alan araştırması yapmış; gönderecek bana eleştirel gözle bakacağım. Uygun mu, eksikliklere karşın üzerinde durmaya değer mi ya da ne yapamıyoruz, ortaya koyuyor mu. Dolayısıyla Aile Hekimliği özel sayısında öyle bir yazının bulunması değer katar. Bir Performans özel sayısı çıkartılması çok ciddi bir konu, bizim sosyal bilimcilerden çok destek almamız gereken bir konu. Performans çikalı neler oldu. Bizde Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nin şu anda en fazla yaptığı ameliyat safra kesesi ameliyatı, anlatabildim mi; çünkü safra kesesinin önemli bir özelliği var. Olsa da olur, olmasa da olur; kimse size niye aldınız demez; dolayısıyla aldım, böyle çıktı. Ama akciğerde öyle değil; onarılamaz tüberküloz, onarılamaz kanser göreceksin, öyle alacaksın; onun kesin endikasyonları var. Safra kesesi öyle değil; açıyorsun, alıyorsun, bitti. Yani biraz daha bunlara girmekte ben artık yarar görüyorum. Son olarak ulaşım konusunda bir öneri ile gireceğim, ulaşımı da gençlere sordum. Bir tanesi bizim Halk Sağlığı Kolu'nda çalışıyor, dedim şöyle bir öneride bulunmak istiyorum bulunabilir miyim? Herkese ulaşım açık olmayabilir ya da olabilir de aslında ama şöyle bir şey yapılabilir; Halk Sağlığı Kolu karar verebilir nerelere şifre verileceğine, hangi fakülterlere, hangi anabilim dallarına, hatta orada kimlere. Örneğin şöyle bir önerileri oldu onların, Halk Sağlığı asistanlarının birine her anabilim dalında şifre versinler, onlar arkadaşlarına dağıtsınlar, gibi. Bu kadar özelleşebilir de, daha yaygın da olabilir. Ama

internet erişimini sağlamamız doğru olur, çünkü son duyduğumda birkaç yıl önce 600 abonesi vardı bu derginin; emin değilim. Şimdi onun daha daraldığını düşünüyorum. Biz kendi aramızda konuşuyoruz çok yararlı diye, biz üretiyoruz ve biz okuyoruz onun için çok yararlı buluyoruz. Üretmeyen ve okumayanlara sormamız gerekir yararlı olup olmadığını. Hastanecilikte bu geçerlidir. Hastaneye gelen kişi, hastanecilik ama sağlık kurumu değil; gelen kişiye sorarsınız hoşnut musunuz, o ben bayılıyorum der. Buraya o bir daha, bir daha geliyor. Beğendiği için. Sokaktakine, evdekine sorarsınız; lanet olsun bana oradan söz etmeyin diye kapıyı üzerinize kapatır çarparlar. O da gelmemeye karar vermiştir. Yani seçilmiş konumdayız şu anda yazarlar ve yazdığını okuyanlar konumundayız. Dolayısıyla bizim burada yaptıklarımız çok anlam taşıyor, daha geniş kitleye ulaşsın, daha geniş kitle değerlendirsın, bir de öyle bakalım durumumuza. Yine ipucu vermeye çalıştım. Özlük hakları ve günlük mesleki uygulamaya yönelik yayınlar daha çok ilgi ve beğeni topluyor. Tıp Dünyası Gazetesi ve Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi gibi. Ben yine de bu derginin söylüyorum, kuramsal niteliğinin, toplumsal niteliğinin daha yoğunlaşması, daha geliştirilmesi. Elbette sağlıkla ilgili olarak, çünkü adı değişebilir. "Toplum ve Sağlık" da olabilir, bunu son derece önemli kabul edebilirsiniz. Sonra da araştırma tabanında yazıların azaltılması ya da kaldırılması. Önerime ek olarak daha kuramsallaştırılması, ama daha yaygınlaştırılması, ulaşma ve erişime daha açık olması gerekliliği kanısındayım. Teşekkür ederim.

Onur HAMZAOĞLU: Biz teşekkür ederiz. Yavuz'a söz vermeden önce, iki konuda bilgi paylaşmak istiyorum. Bir tanesi geçtiğimiz ay içinde, Kocaeli'ndeki bir galvanizli sac fabrikasında akşam vardiyasına gelen 100 işçiden, yaklaşık 40'ına fabrika girişinde işten atıldıkları tebliğ ediliyor. Bunun üzerine arkadaşlarının atıldığını duyan işçiler, atılanlarla birlikte yaklaşık 7-8 km'lik yolu gece yürüyerek şehir merkezine gelip gösteri yapmışlardı. Bu gün de aynı fabrikanın işçileri D-100 eski adıyla E-5 karayolunu beş saat trafiğe kapatmışlar. Bunu şunun için söylüyorum. Başlığımızı, 2008'deki dünya ve Türkiye'nin egemen konjonktürüyle beraber değerlendirelim diye belirledik. Bir diğer konu da Dergimize gelen araştırmalarla ilgili. Bunlar, genellikle akademinin halk sağlığı daha doğrusu hekimlik alanının halk sağlığı uzmanları tarafından yapılan araştırmalardır. Son on yıldan daha fazla bir süredir Türkiye'deki akademik ortam, akademik kariyer için araştırma yapmayı koşullar oldu. Bunun etkisiyle, dergimizin yayın politikaları kapsamının içindeki konularda araştırma yapmanın güçlüğü nedeniyle, Dergimize gönderilen araştırma makaleleri nitelik ve nicelik olarak değişim göstermeye başladı. Konu olarak oldukça uzak, kapsam olarak da genellikle tıp eğitiminin son yılındaki öğrencilerle birlikte eğitim amacıyla yapılmakta olan araştırmalara daraldı. Dergimize gelen araştırmalar önce Yayın Kurulu üyelerimiz tarafından, konu olarak Dergimizin yayın politikalarına uygunluğu değerlendirildikten sonra Araştırma Danışma Kurulumuza gönderiliyor. Bir süredir yayın politikamıza uygunsuzluğu nedeniyle reddettiğimiz araştırmalar, bundan üç yıl öncesine göre çok fazla olmaya başladı. Üç yıldan beri de

o retlerin artmasından sonra Gazanfer ağabeyin de belirttiği gibi, araştırmalar Dergimize seyrek olarak geliyor. Bunun yanı sıra Dergimiz, çalışma ekonomisi başta olmak üzere sağlık alanının dışından diğer alanların akademik çalışmalarında kaynak olarak kullanılmaya başlandı ya da kullanımı gözle görülür derecede arttı. Ayrıca Dergimiz, sağlık alanı dışındaki bazı alanlardaki akademik ilerlemelerde puanlanan-kabul edilen dergiler arasında yer almaya başladı. Kısaca içeriğimizin konjonktürdeki gelişmelerle beraber kendince bir alanı doğurduğunu da paylaşmak isterim.

Şimdiye kadar iki aylık periyotlarla, son on yıldır da gelen yazılardan çok, Yayın Kurulu olarak belirlediğimiz dosya konuları kapsamında yazarlardan istediğimiz yazıları yayımlıyoruz. Bunun dışında yazarların gönderdiği makaleleri ise ara sayı olarak ifade ettiğimiz bir temel konu etrafında toparlayıp yayımlamaya çalışıyoruz. Yaklaşık her sayıdan bin tane basılıyor. Yaklaşık 600'ü dağıtımına gidiyor. Özellikle tabip odalarımıza, sağlıkla ilgili sendikalara göndermenin dışında yıllar içinde azalan bir eğilim içinde olsa da bu yıl için yaklaşık 300 olan abonelerimize gönderiyoruz. Dergimizin kimi sayıları yayın takvimi süresini aşıyor. Örneğin, 2008 yılının ilk sayısını Mayıs sonu Haziran başı çıkarabildik. Böylesi gecikmeler de ister istemez bazı faaliyetleri engelleyici oluyor. Bunun dışında bazı dosya sayılarımız sağlık alanı, bazı dosya sayılarımız da toplum bilim alanının ilgisine mahzar olup abonelik dışında tek sayılar olarak talep ediliyor. Bu yönüyle son yılların birçok sayısı tükendi.

Ama bir genel eğilim itibarıyla artık sağlık alanı akademisyenlerinin Dergimizi daha az tercih ettiklerini söylememiz mümkün. Bu arada Yayın Kurulu olarak ortak bir gözlemimizi de paylaşmama izin verin. Dergimizde reddedilen birçok araştırmanın, akademik yükseltmelerde yayın sayılarının koşul olmasından sonra yayımlanmaya başlayan halk sağlığı dergilerinde yayımlandığını bir müddet sonrada bizi hiç denemeden doğrudan diğer dergilere gönderilmeye başlandığını söyleyebilirim. Evet, şimdi sözü Yavuz'a veriyorum.

Yavuz ÜÇKUYU: Konuşmalarda, Toplum ve Hekim dergisine ilişkin bu kadar özgül vurgusu yapılması hepimizi gururlandıran bir yaklaşım. Bir yayının kurulu üyesi olarak dışarıdan böyle görünen bir yapının içinde yer almayı önemsiyorum. Dergi üzerinden söylenenler sonuçta bu alanda çok özel bir birikim olduğunu gösteriyor. Ama buna rağmen dergiye yönelik son dönemlerde daha da yoğunlaşan eleştiriler yapılıyor. Bu eleştirilerin neden yapıldığına dair bir açıklama bence zorunludur. Açıklama için ise içinde bulunduğumuz dönemin tanımlanması ihtiyacı görünüyor. Doğallıkla tarihsel seyri içinde...

Bunun için çok kısa izninizle 1978 döneminden, bu dönemi bir tarihsel ve toplumsal sürece yerleştirip ondan sonra derginin kısaca süreç içindeki evriminden söz etmek istiyorum. 1978 Aydın Hocam da anlattı çok özel bir süreçtir. Bu özel süreç içerisinde ciddi anlamda toplumsal dergicilik faaliyetleri var. 1978'de Türkiye siyasetinde genel olarak kopuş, sosyalist kopuşun dinamikleri var ve bu

dinamiklerle birlikte bir tür kapitalizmle birlikte yaşamayı öneren ulusal cephe benzeri yaklaşımlar bulunuyor. Hatta ikincisi giderek daha hakim dinamik özelliği kazanıyor. Bu dinamiklerin sendikalarda meslek örgütlerinde bürünümleri var ve Toplum ve Hekim dergisi bu sürecin hekim örgütündeki bürünümü olarak ele alınabilir. Toplum ve Hekim gibi sonraki süreçte iki evrim geçiriyor. Öncelikle farklı bir düzeyde kapitalizme karşı duruşu zayıf olan politikasını insan merkezli düzeye oturtturarak ilk evrimini tamamlıyor. İnsan merkezli ve konumlanışını "iyi hekimlik" olarak tarif edilen sürecin sonrasında dergi, daha sınıf merkezli, kapitalizm eleştirisini merkeze alan bir döneme geliyor. Bu dönemde dergi politik duruşuna uygun biçimde kapsam genişlemesi sağlıyor. Bu kapsamın içine, değişik ilişkilerinin ve yakın komşuluklarının da dahil edilmesi; ekonomistleri, sosyal bilimcileri, siyaset bilimcileri birlikte çalışma işine dahil etmesiyle bana kalırsa en önemli evrimini tamamlamış oluyor. İşte bu evre içinde yapılan örneğin proleterleşme tartışması, alanını daha da siyasallaştıran bir söylem ve duruş zemini itibarıyla kaçınılmaz ve gerekli görülüyor. Evet bu Marksizmin kapitalizm çözülmesi içinde var.

Başka kurumsal yapılar, hekimlik mühendislik gibi toplumsal-sınıfsal yapılar sınıf mücadeleleri tarihinde farklı etkiler de gösterebiliyor. Bana göre 2000 yıllarının başlarına kadar Türkiye'de hekimlerin proleterleşmesi tezini ifade edebilecek kadar bir antikapitalist bir damar tutturulmuş durumdadır ve burada ayrık bir durum yoktur. Ama sonra hep beraber yaşadığımız tarihsel sürecin sağlıktaki bürünümü olan sağlıktaki dönüşüm politikalarıyla -hekimleri örneğin mühendislerle göre daha emekten yana tutumda gören Hocamın aksine- hekimler kapitalizm ile birlikte yaşamak ve onu birlikte üretmek noktasında ikna edilmiş görünüyorlar. Şüphesiz ana gövde olarak bunu ifade ediyorum. İşte bu noktada bu derginin duruşu ile hekim kitlesi arasında ciddi bir açığı farklılaşması ortaya çıkıyor ve şu anda dergide konumlananlar bu açığı farklılaşmasının eleştirilerini alıyorlar. Nesnelliğe dayanan, doğal karşılanması gereken bir eleştiridir.

"Ama nesnelliğe bakarak ne yapmalı?" sorusunu yanıtlamak gerekirse -hani Yüksel'in eleştirisinden ben öyle anladım; biz derginin 50'li, 60'lı yıllarını yapamayabiliriz vurgusu hekimlerin sınıfsal yapısındaki dönüşümü görmekle bağlantılı ve bu nedenle endişeli eleştirileri olumlu olarak almak gerekir- bence teslim olmadan durumu gören bir perspektifle mücadeleyi sürdürmek en doğru tavır olacaktır. Buradan hareketle benim önerim bu açığı farkını görmekle birlikte, genellikle düzeyinde eğilimin hala hekimlerin içinde bulunduğu yapıyı proleterleştirileceğini bilerek, yaşanan bu dönemi özel bir dönem kabul ederek bu koşullarda varlığını sürdürmeye çalışmak en doğrusudur diyorum. Toplum ve Hekim nesnelliğin getirdiği sınıf dışılıklara bulaşmadan bu duruşu başarabilirse en azından ben, Yayın Kurulu'ndan olan birisi olarak bu süreçte daha mutlu olurum.

Hamdi AYTEKİN: Biraz naif bir şekilde de olsa hekim kimdir? Bizim ulaşmayı amaçladığımız, eğitmeyi, kendi görüş ve düşüncelerimizi ulaştırmayı amaçladığımız

kesime, hekim nedir diye baktığımızda; çok yakın zamana kadar toplumla arasında doğrudan doğruya muayenehane ilişkisinin dışında bir ilişkisi olmayan bir hekim tanımı aklıma geliyor. Bu, hekimlerin yetiştirilmesinden başlıyor. En parlak öğrenciler, fen grubundan öğrenciler alınıyor. Bunlar eskiden yetersiz, sosyoloji, felsefe vs. okuyarak liseyi bitiren öğrenciler arasından seçiliyorlar. Şimdi hiç okumuyorlar. Sonunda; gerçekten, bilerek isteyerek, yalnız Türkiye'de değil; her yerde bu böyle; eksik yetiştiriliyorlar ve piyasaya çıkıyorlar. Piyasaya çıktıkları zaman kendilerinden beklenen insanların sağlığıyla ilgilenmek değil, neyle ilgilenmek, insanların hastalıklarıyla ilgilenmek, çünkü hiç kimse onlara insanların sağlıklarıyla ilgilendikleri zaman hastalıklarıyla ilgilendikleri kadar maddi olanak sağlamıyor. Sistem diyor ki; insanlar hasta olacaklar bu kaçınılmazdır, size gelecekle siz de arabayı tamir eder gibi onu tamir edeceksiniz yalan yanlış öğüt de verebilirsiniz; sigarayı azaltın, içki içmeyin vs. Daha sonra, tekrar size gelecekle, daha sonra size yine gelecekle, sizde paranızı böyle kazanacaksınız, yolunuzu böyle bulacaksınız. Türkiye'de hem devlet hizmeti görüp hem de serbest çalışan iki meslek grubu var, bunlar dış hekimliği ve normal hekimdir. Ötekilerin hiçbirinde böyle bir şey yok. Bu hekimlerin tek amaçları bir an evvel kendilerini paraya kavuşturmak, sosyal güvenceye kavuşturmak. Bunun için Anadolu'nun; bizim çağlarımızda öyleydi, orta güzelliklerine Tokat'tan, Turhal'dan, Çankırı'dan, daha uzaklarda Diyarbakır olabilir, oralarda kısa dönemde yoğun şekilde sermaye biriktirip bununla çocuğunun okuyacağı Ankara'da İstanbul'da yatırım yaparlardı. Hekim sayısı çoğaldıkça biraz daha Diyarbakır'ın Ergani'sine de gitmeye, oraya da tenezzül etmeye kadar dayandı. Erzurum'un ilçelerine kadar düştü. Hekim hep böyle çalışmıştır, hep böyle çalışacaktır, çünkü sistem onun böyle çalışmasını istemektedir, devlet hekime çok az para verir, muayenehane aç istediğin kadar parayı kazan vergini verme, ama hastanede yataklarda yatan hastayı, fakir fukarayı da isyan ettirme, öyle toplumsal bir anlaşma vardır. Şimdi bu sistemde çalışmak zorunda kalan hekimler için bunları görüyorum ve halen de söylerim, kolay kolay fikrimi değiştirmem. Hekimlerin ortak bir tarafı var. Tıp fakültesi diplomasıdır. Onun dışında 10 tane hekim bir araya gelse, on tane değişik çıkar grubu ortaya çıkabilir, bu öğretmenlerde böyle değildir, bu fabrika işçilerinde böyle değil, oralarda örgütlenmek daha kolaydır. Ama hekim öyle değil. Hele hele bizim dergimizin içeriği ve dünya görüşü ile hekimlerin ne kadar uyduğu ne kadar kendilerini geliştirdiği kuşkuludur. Başta söylediğim gibi buna uygun zeminleri de yok. Demin söylediğim gibi felsefe, sosyoloji okumamışlar, okumuyorlar. Sağlığı anlamak kolay da bizim için toplum bilimlerini anlamak çok zor. Ama bence diplomadan başka ortak tarafları olmayan hekimlerin, gerçek anlamda proleterleşme doğrultusunda ufukta benim görebildiğim işaret yok. Bir örnek vereyim hiçbir sosyal güvencesi olmadığı halde; tıp fakültelerinde iç hastalıkları, göz, cerrahi, çocuk hastalıklarını kazanan asistanlar bile aile hekimliği yapmak için ayrılıyorlar, gelmiyorlar, niçin, 5,5 milyar 6 milyar için, sürdürülebilir mi sorgulamıyor, çünkü alt yapısında böyle bir şey yok, bizim şu dergide aynı doğrultuda yazılanları

nasıl anlayabilirler, neresinden anlayabilirler? Demin burada güzel bir şey anlatıldı. İşçiler beş saat yolu kapatmış. Ben burada herkese iddia ediyorum, yarın Sağlık Bakanlığı 400 doktoru işten atsın, siz yarın şuraya 2500 kişi toplayabilirsiniz. Yolları kapatamazsınız, bu sizin bizim kabahatimiz değil yetişme tarzı; biz tamirciyiz, ama hepimiz aynı makineleri tamir ediyoruz. O yüzden aramızda rekabet var ama gruplaşma sonucunda birimiz amortisör değiştiriyoruz, birimiz radyatör değiştiriyoruz budur farkımız, biz insanların hastalığından para kazandığımız müddetçe proleterleşmemiz mümkün değildir. Teşekkür ederim.

Onur HAMZAOĞLU: Hamdi ağabey, teşekkür ederiz. Yüksel, sen devam edebilirsin.

Yüksel AKKAYA: Aydın Çubukçu'nun sunuş konuşmasındaki özelliklerle Yavuz'un söyledikleri birlikte düşünüldüğünde oldukça önemli. Yarın açısından düşünüldüğünde aslında dergi için tıp fakültesi öğrencileri büyük önem taşıyor: hem proleterleşme babından hem de Türk Tabipleri Birliği'nin kurumsal olarak varlığını koruması, Toplum ve Hekim'in geleceği açısından büyük bir önem taşıyor. Belki de sınırlı sayıda dağıtılan dergiyi çok büyük ölçüde tıp fakülteleri öğrencilerine yönlendirmek onları bu işin bir parçası yapmak doğru olacak gibi gözüküyor. Nasıl olur? Tıp fakültesi öğrencilerini bu açıdan okur yazar yapmak önemli ama öbür yandan da derginin amacına uygun olarak onları değiştirmesi dönüştürmesi anlamlı olur. Yani bu açıdan bir işletme dili, pazarlama dili ile hedef kitle belirleyeceksek mevcut hekimlerden çok daha potansiyel olarak yarın hekim olacak öğrencilere yönelik olarak; daha onlar piyasaya gelip piyasanın nimetleriyle tanışmadan önce daha başka bir yerde tutmak değerlendirmek açısından belki anlamlı olur gibi geliyor bana. Bunun için özel bir çaba gerekir mi; hangi yol yöntem yordam uygulanır bilemiyorum. Ama sonuçta tıp fakültelerinde çalışan hocalarımız var. Dergiyi derslerde dağıtılarak da tanıtabilir en azından başlangıçta tanıtmak lazım. Binlerce tıp fakültesi öğrencisi bu dergiyi bilmeli.

Gazanfer AKSAKOĞLU: Sözüünü keserek bir şey söyleyebilir miyim? Bırak dergi okumayı bizi bile dinlemiyorlar... Sağlığın bozulmasına ilişkin bir şey söylemiyorum. Çok küçük, kendini aydınlatmış bir grubun okuduğu bir dergi.....

Yüksel AKKAYA: Ama bu diğer alanlarda da görülüyor. Sosyal bilimlerde de mesela. Toplum ve Bilim Dergisi bu memlekette 3 bin satıyor. Şöyle bir düşünüyorsunuz, kaç bin öğretim elemanı var. On bin, yirmi bin, kaç tane doktora öğrencisi 40 bin, kaç tane yüksek lisans öğrencisi var 50 bin topluyorsunuz 100 bin rakamını aşılıyor. Bunların kaç tanesi bunu okur diyorsun? Hepsinin okuması lazım. Oysa dergi üç bin satıyor. Ama bu nedenle dergiler konjonktürel durumlarla ilgili olarak insanlar kitapçılara gitmiyor ama sanal ortamda öyle değil internet üzerinden şurdan buradan oldukça yaygınlaştı. Artık bilgisayar evlerde orda okuyorlar, birçok insan gazeteyi internetten okuyor, dergiyi internet kafelerde okuyor. Yani işte ödev

vs. arama motorlarından ulaşıyor. Derginin internet ortamında yayımlanacak olması büyük bir avantaj bu açıdan ama yine de dergiyi bir şekilde bilmiyorum tıp fakültesi öğrencileriyle tanıştırmakta yarar var. Tanıştırma günleri mi düzenlenir, kermes mi düzenlenir ya da Yücel'in söylediği hani araştırmaya özendiren ödüllendiren yöntemleri mi araştırılmalı mı bilemiyorum. Dergi ile öğrenciyi tanıştırmakta yarar var, buna özen göstermek iyi olacak gibi. Bilmiyorum ama sonuçta yayın kurulu toplanır ve buna karar verir ama bence buna çaba göstermek fikri iyi olacak gibi gözüküyor.

Hamdi AYTEKİN: Cevap verebilir miyim?

Onur HAMZAOĞLU: Buyurun ağabey.

Hamdi AYTEKİN: Şimdi tıp öğrencilerine bu derginin gönderilmesi daha önce de gündeme geldi, hatta Türk Tabipleri Birliği'nin tıp öğrencileri kolu vardır. Çünkü öğrenci okula gelirken toplumsal olarak mesleğinin kendilerine ne sağlayacağını bilerek, geliyor, yani tıp fakültelerinde gittiğinde hekim olunca neler kazanacağını ve bunu nasıl kazanacağını bilerek geliyor. Buraya geldiği zaman toplumsal konuları el yordamı ile biliyor. Ondan daha önemlisi eskiden hocalar muayenehaneye giderdi biz öğleden sonra hoca bulamazdık şimdi hocalar muayenehaneye gitmiyor öğrencinin önünde hastadan nasıl para kazanılır teorik olarak değil, pratik olarak gösteriyor devletin dairesinde hasta bakıyor, öğrenciler bunu görüyor, nasıl kaçamak yapacağını, onları da pratik olarak öğreniyor. Dolayısıyla bu derginin onlara ulaştırılmasıyla elbette ki bazıları kazanabilir ama beklenen faydayı verir mi bilemiyorum.

Yüksel AKKAYA: Tıp fakültelerinde binlerce öğrenci var ama tümünden bahsetmiyorum. Militan öğrencilere ulaşmak önemli. Ama öncü grup bulup onlara ulaşmak önemli. Muhtemelen o işlev açısından baktığımızda belki bir halka oluşturabilirler. O açıdan söylemişim ben....

Onur HAMZAOĞLU: Teşekkür ederim. Yine bilgiyi paylaşmak için söyleyeyim. Hem Yüksel'in hem de Yücel'in söylediği boyutta bir faaliyet olmamakla beraber, hedef kitle olarak tıp öğrencilerinin sürece kazandırılmasıyla ilgili olarak Dergimizi tıp fakülteleri kütüphanelerine düzenli olarak gönderiyoruz ve izlemeye, takip etmeye çalışıyoruz. Bunun dışında, Gazanfer ağabey de bahsetti: tıp öğrencileri kolu ile de öğrencilere ulaşmaya çalışıyoruz. Tıp ve diğer sağlık okullarında okuyan öğrencilere abonelik ücretinden %50 bir indirim yapıyor ve bu miktarı taksitlendiriyoruz. Özellikle Yayın ve Danışma Kurulu üyelerimizin ya da dostlarımızın bulunduğu sağlık okullarında sayıca fazla abone olan tıp ve hemşirelik öğrencileri var. Ama bu söylediğiniz çalışma tarzına denk gelen boyutta değil. Şimdi sözü Aydın ağabeye veriyorum.

Aydın ÇUBUKÇU: Aslında Cem hoca çok verimli bir tartışmanın kapısını açtı. Oradan ilerleyebiliriz. Hekimlerin mesleki özellikleriyle toplumsal sorumluluk bilinci arasında acaba dolaysız bir bağlantı var mıdır, oradan bir başlamak gerekiyor. Bence böyle bir ilişki çok öncelerden

tespit edilmiş olmalı ki, mesleğin doğasından gelen bir özellik olarak tespit edilmiş pek çok hekim vardır. İdealist hekim tipi oldukça etkili bir biçimde, hem ahlaki özellikleri bakımından, hem de toplumsal sorumluluk, siyasal eğilim özellikleri bakımından, edebiyatta işlenmeye değer görünen bir tip ortaya çıkarmıştır. Bizde de aslında siyasal karşılığı önemlidir. Yine 1908'e gideceğim: orda tıbbiye öğrencilerini her planda önde görüyoruz. İlerici fikirlerin, sosyalizmin Türkiye'ye gelişinde tıbbiyeliler önemli bir rol oynamışlardır. Siyasette 2. Meşrutiyetin kuruluşunda, 1908 devriminde, Abdülhamit'in tahttan indirilmesinde, tıbbiye, mülkiye ile birlikte elbette, başlıca odaklardan biri olmuştur. Bu bir gerçeğe işaret ediyor olmalı. Birincisi, mesleki özellik dediğimiz zaman, materyalizme yakındır herhalde. Kökten inancı olan, mesleği ile inancı arasında çok fazla bocalama yaşayan hekim azdır diye düşünüyorum. Bir çelişki yaşar mutlaka, yani inanç sahibi hekimin, her hangi bir dine mensup bir hekimin içsel bir çatışma yaşaması çok normal. O çelişkinin çözümünü siyasal düzeye kadar çıkarabilir mi, çıkaramaz mı o tamamen toplumsal koşullara, başka ilişkilere bağlı bir sorundur ama bu çelişkinin olduğu bir gerçek. Diğer yandan kapitalizmin yarattığı koşullar bakımından hekimin proleterleşmesi geçen yüzyıla ait bir olgu olarak Marks tarafından tespit edilmiştir. Burjuvazi, hekimi, avukatı, yazarı, din adamını gittikçe kendi mesleğiyle çelişir hale getiriliyor ve kendi ücretli emekçisi haline getiriyor diye Manifesto'da bir kayıt düşmüştür. Fakat bu tamamen ücretli çalışan olmak anlamında proleterleşmedir, emeğini satan adam olmak durumuna gelmek bakımından proleterleşmedir. Bu gün ise tabii farklı faktörler rol oynuyor bu işte. Muayenehane açmak, döner sermayeden pay almak, pek çok şey onun bocalayan bir sınıfsal konumda olduğunu ve tercihlerini buna göre yapabileceğini gösteren şeyler. Bu durum açısından Toplum ve Hekim'in görevlerinde, hedeflerinde, fikirlerinde ne gibi etkilenmeler olacaktır? Yani bu mesleki özelliklerle onlara hedeflenen derginin özellikleri arasında nasıl bir bağ kurulabilir? Problem budur bizim açımızdan. Tabii Toplum ve Hekim'de ifadesi bulunan düşünceler demin Cem hocanın da söylediği bir teşhis ve teşhir olanağını değerlendirmek noktasından hareket ediyor. Gerçekten, çevre mühendisi, çevrenin korunmasını amaç edinmek gibi bir derde sahip olmayabilir. Aksine olumsuz etkenleri organize ederek sermayenin karını yükseltmeye de hizmet etmek pekala onun işi olabilir. Çelişmez yani... Örneğin, gıda mühendisleri katkı maddelerinin baş sorumlularıdır. En kötü gıdayı en dayanıklı hale getirmek onların işidir. Ama hekimin mesleğiyle sağlıksızlığı yaratan koşullar özünden çıkan bir durum ortaya koyuyor. Toplum ve Hekim, o halkayı kavramak ve oraya yoğunlaşmak gibi görev üstlenebilir. Bu doğal temeli kavramalıdır. Çok eski tartışmalarda ben şunu söylediğimi hatırlıyorum: mesleki etik özellikleri dolayısıyla hekimin bir de ayrıca sosyalist olması çok gerekemeyebiliyor. O mesleği dolayısıyla, kendisini zaten bir sosyalist gibi davranmak zorunda bırakan özellikler taşıyor, demiştim. O halkayı netleştirmek, bu özelliği açığa çıkaracak bir faaliyet göstermek Toplum ve Hekim'in işleri arasında olabilir. Tıp öğrencilerine yönelmek, sosyal sorumluluk hisseden ve bunu siyasal

düzeyde ifade etmeyi başarmış hekimlerle işbirliğini genişletmek, onları daha örgütlü hale getirmek ve hedef netleşmesi sağlayarak gittikçe yoğunlaşan bir zemin üzerine oturtmak bence olanaklı. Tabii herkes kendi bulunduğu yerden bakıyor; ben bakınca böyle görüyorum ama hekimler kendi mesleklerine baktıklarında ne görüyorlar o da çok önemli. Hamdi hocanın söyledikleri çok önemli... Yani bu bir idealize edilmiş tip midir, gerçeklikte zaten kaybolmuş bitmiş, yalnızca edebiyatta kalmış bir tip midir bunu değerlendirmek size düşer. Fakat soyutlama düzeyinde baktığımız zaman, ben bunun hala geçerli olabileceğini düşünüyorum. Bozucu etkenler nelerdir ve Toplum ve Hekim buna karşı nasıl mücadele edebilir? Genel olarak Türk Tabipleri Birliği bozucu etkenler karşısında kendisine nasıl görevler biçebilir ve hangi araçlarla bu görevi yerine getirebilir, o da ayrı bir tartışma konusu olsa gerek.

Onur HAMZAOĞLU: Aydın ağabey, teşekkür ederim. Harun ile devam edelim. Evet Harun.

Harun BALCIOĞLU: Hekimlerin sınıfsal konumuna dair bir kısa tartışmanın yararı olabilir. Belki de soru şu olmalı "Hekimler ortak bir sınıfsal karaktere sahip midir ya da hekimler dendiğinde bir sınıfsal aidiyet tanımlanabilir mi?". "Hekimlik" sınıfsal bir ortak tanım yapmak için yeterli homojenlikte bir ifade midir?

Hekimlerin sınıfsal konumu ile ilgili tartışmada aklıma ilk İlker'in araştırması geliyor. İlker Belek'in Antalya'da beş yıllık bir zaman dilimine yayılmış sağlıkta ve sosyoekonomik konumda sınıfsal eşitsizlikleri konu alan araştırması. Her ne kadar Türkiye örneğini temsil etmese de hekimlerin sınıfsal konumunu alanda araştıran benim bildiğim bu kapsamda başka çalışma yok. Bu çalışmanın da hekimleri benzeri sınıfsal karakterli meslek gruplarından ayıran bir araştırma olmadığını da belirtmek gerek. Yine de hekimlerin bildik orta sınıf karakterinin değiştiğine dair ortaklaşabiliriz belki ya da adına ister proleterleşme diyelim ister ücretlileşme, giderek sınıfsal karakterlerinin değiştiği konusunda hemfikir olabiliriz. Hekim meslek grubu için düşündüğümüzde farklı hekimlik/meslek uygulamalarının farklı gereksinimler doğurduğundan ya da farklı gelir gruplarına dahil olmalarını doğurduğunu da söyleyebiliriz sanırım. Gündelik yaşamda, örgüt trafiğinde/tabip odası /TTB trafiğinde görüyoruz ki hekimler giderek daha çok ücretli konumunda - kamuda ya da özel sağlık kuruluşlarında - çalışıyorlar. Evet, hala muayenehanelerinde "çok kazanan" hekimler var, daha çok kazanan tıp alanları/uzmanlıkları var ama çok daha fazla yoksullaşan, ücretlileşen hekim de var. Söylemeye çalıştığım hekim meslek grubu tabii ki homojen bir yapı değil. Çalışılan hekimlik alanıyla ilişkili olarak etkilenmeleri farklı. Asistan hekim, pratisyen hekim olmalarıyla ilgili olarak farklı, uzman hekim olmalarıyla, akademisyen olmalarıyla, özel sağlık kuruluşlarında ücretli çalışmalarıyla farklı. Günümüzde, çalışılan hastanelere göre sağlık bakanlığı ya da üniversite hastanelerinde asistan hekim olmak bile kimi zaman ciddi gelir farklılıkları yaratabiliyor. Kısa cümle şu belki de: biz "hekimlere" sesleniyorsak tabii ki heterojen yapıyı da hesaba katarak

sonuç/etkileme/okunurluk hesapları yapmak durumundayız. Daha doğrusu hekimlerin sağlık politikalarına ilgisinin sınırını bilmek, hesaba katmak beklentimizin sınırını da böyle çizmek durumundayız.

Peki, öğrencilerde/ tıp fakültesi öğrencilerinde "toplum hekim okuryazarlığını" entelektüel ilgiyi konuuyorsak yani öğrencileri okurlarımızın arasına katmak doğru yaklaşımını tartışsak durumu/sınırlılıkları nasıl tarif edebiliriz? Ya da şöyle devam edeyim, öğrenciler tıp fakültesine geldiklerinde ne durumdalar, nasıl geliyorlar? Kişisel gözlemimdir, ben küçük gruplarla eğitim etkinliklerinde karşılaştığımda soruyorum, örneğin dönem bir öğrencilerine en son okudukları kitabı sorduğumda yaklaşık yirmi- yirmi beş kişilik bir grubun içinde önce hatırlamaya çalışıyorlar, acaba neydi adı kitabın diye. Biliyoruz, gerçekten yorucu bir süreçtir üniversiteye girme meselesi ama bunu dönem ikide sorduğumuzda da çok farklı yanıtları olmuyor. Okunan kitapların, öğrencilerin okuduğu kitapların şöyle bir dökümüne baktığımızda yaygın olarak popüler kültüre ait pek çok kitap ismini görüyorsunuz. Edebiyat adına ya da bir başka sınıflamayla ne bileyim kendi aklıncı değerli diye düşündüğü felsefe, ekonomi veya şiir, deneme, edebiyatın herhangi alanından kitap okuyan öğrenci yaklaşık 20-25 kişilik grup içinde iki üçü geçmiyor. İki üç varsa ne güzel.

Hekimleri yatırsak masaya - ben öyle bir çalışma bilmiyorum ama varsa tartışmayı zenginleştirir- çok da farklı bir sonuca ulaşamayız gibi geliyor bana. Hekim meslek grubunu geçelim, sağlık çalışanı diyelim ya da yüksek öğrenim görmüş meslek gruplarını çıkaralım, genelleyselim sonuç farklı olur mu bilmiyorum. Yani demem o ki "Toplum Hekim" in daha çok hekime, öğrenciye ulaşmasını tabii ki hedefleyelim ama sağlık politikalarıyla, sağlık ekonomisiyle ya da sosyal politikalarla, sağlığın belirleyenleriyle ilgilenen hekimlerin, bütün içindeki payının ne kadar olabileceği öngörerek yapalım bunu.

Bunu tartışırken, 78'den 2008'e toplumsal farklılıklar derken Aydın Ağabey'in bize çizdiği çerçeveye bakarsak, yayın organı yani Toplum ve Hekim'i konuşurken biz eğer sosyal politika hedefi güdeceksek bu örgütün iç irade birliği amacıyla, "benzerlerimizi çoğaltmak için" yayın faaliyeti sürdürüyorsak ne yazık ki var olan iklim/durum olumlu düşünemememiz için bize pek olanak sunmuyor. Toplum ve Hekim gibi sağlık politikalarını konu edinen bir dergi için tabii ki birkaç yüz abone çok can sıkıcı bir yanılla ama öte yandan baktığımızda - rasyonalize ediyor olabilirim kuşkusuz - abonelik için çok da farklı bir yerde olmayı pek bekleyemiyorum. Toplum ve Hekim'i söylemek istediklerimizi söylemede uzun süredir tutarlı bir çizgiyle yürüyen ve amacına uygun ürettiğimiz bir dergi olduğunu düşünüyorum. Ama bu söylediğim tabii ki hekimlerin ve öğrencilerin, daha çok sayıda hekim ve öğrencinin okuması için çalışmaya karşı bir cümle değil. Hedefimizi nereye kadar esnetebileceğimizi de önümüze çıplakça koyup değerlendireceğimizi düşünüyorum. Biz bu dergiyi çok binli rakamlarla Türkiye'de hekimlere abonelik yaparak veremeyiz, satamayız yok öyle bir şey. Yapabilirsek keşke

ama burada Gazanfer Hoca'm "konu bağlamından" söz etti. Hatta bir kaç örnek söyledi Hamdi Hoca'm "dil"e vurgu yaptı. Evet, biz daha çok okunabilirliği için tabii ki çalışalım ama ben kendi adıma derginin dilinin değiştirilmesinin özel bir katkı sağlayacağını düşünmüyorum. Öbür taraftan gene konu bağlamında ilgi çekici, güncel kimi dosyaların özellikle Gazanfer Hoca'nın işaret ettiği gibi okunurluğu artırıcı etkisi olduğuna, hocamın söylediğine bir çentik de ben atıyorum. Su dosyası, sağlık sistemleri, dosyası ya da taşeronlaşma ile ilgili dosyalar okunurluk ve yaygınlaşma adına, derginin/yayının gerçek amacına ulaşmak adına kuşkusuz işe yarar olacaktır.

Son olarak İnternette ulaşma dair birkaç cümle kurmak isterim. İnternette ulaşılabilirlik meselesini mutlaka en kısa zamanda yaşama geçirmeliyiz, uzun zamandır üzerinde çalışıyoruz ve TTB kütüphanesi ya da kimi kişisel koleksiyonlar dışında derginin otuz yıllık arşivine ulaşmak pek mümkün değil. Öte yandan bu konunun çağrışımları kendime sordum az önce: acaba Toplum ve Hekim yalnızca internette yayımlanabilir mi? Biliyoruz ki yalnızca internette yayımlanan, internetle tanımlı dergiler var. Baskı maliyeti sıfıra iner, dergiye ulaşım çok hızlanır.

Soruyu kendim sorup kendim reddedeyim, Toplum Hekim'i yalnızca internette yayımlamak bence doğru değil. Yaşım la ilgili sebeplerle veya tamamen "duygusal" olarak pek çok okur gibi benim de kağıtla aramda bir bağ var. Az ya da çok, Toplum Hekim'i kaç basarsak basalım ama mutlaka basalım. Ben şahsen ille de kitaplığımızda olsun isterim, elim kağıda geçecek, dergi orda duracak. Ben onu çıkarıp oradan okuyacağım. Ama yüz tane basarsız, ama beş yüz tane.

Dergi arşivinin ulaşılabilirliği artırmak, kolaylaştırmak veya başka sebeplerle mutlaka web üzerinden ilgisinin kullanımına açmalıyız. Bu konuda ama son sayıyı, ama son yılı belki sadece içerikle belki yazıların tümünü kullanmadan özet ya da girişini kullanarak vakit geçirmeden ulaşılabilir kılmalıyız.

Onur HAMZAOĞLU: Teşekkür ederim. Özgür'ün söz isteği var.

Özgür MÜFTÜOĞLU: Üç dört yıl önce İstanbul Tabip Odası'nda katıldığım üretim süreçlerine ilişkin bir eğitim çalışmasında katılımcı arkadaşların o dönemlerde çıkmış olan ve içinde son derece önemli yazıların bulunduğu dergiden haberleri olmadığını gördüm. Belki karşılaştığım istisnai bir durumdu ama orada Derginin üyeler tarafından yeterince okunmadığını düşünmüş olduğumu hatırlıyorum. Bundan yola çıkarak da Derginin daha fazla okunabilirliğinin sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Bu arada Toplum ve Hekim Dergisi'nin hekim kısmı kadar toplum kısmına nasıl ulaşacağı konusuna da dikkat çekmek gerekiyor. Burada iki problem var sanırım. Bunlardan biri dil meselesi. Özellikle hekim yazarların tıp kavramlarını kullanmaları anlamayı zorlaştırıyor. Bu nedenle bu kavramların yanına kısa açıklamaları da not olarak düşmeleri iyi olur sanırım. Derginin topluma ulaşmasında ikinci problem ise okunurluğu arttırmak.

Derginin internette de yayınlanması bu konudaki problemi önemli ölçüde ortadan kaldıracaktır. Ancak, sendikalar, diğer demokratik kitle örgütlerinin ve meslek örgütleri ile siyasi partilere de derginin ulaştırılması gerekir. Dergide ele alınan konular zaten toplumsal sorunlar; sağlık konusu da zaten herkesin sorunu. Dolayısıyla bunların şubelerin değil belki ama sendikaların kütüphanesinde mutlaka bulunması gerekli diye düşünüyorum.

Onur HAMZAOĞLU: Teşekkür ederim. Mahir hocaya söz veriyorum.

Marih ULUSOY: Bütün dünyada epeyce zamandan beri endüstri sektöründe ve tarım sektöründe üretim neredeyse bütün dünyaya yetecek kadar çoğaldı, teknoloji de zaten onu besliyor. Bu iki sektörde çalışanların ileriye dönük düşündüğümüz zaman azalacağını yani istihdamın azalacağını düşünüyorum. Buna karşılık hizmet sektörü bu iki sektördeki istihdamın düşmesine karşılık büyük ölçüde istihdam yaratan sektörler olacak. Sağlık sektörü hizmet sektörünün içinde bir alt sektör adaleti de aynı şekilde bir başka alt sektör diye almak mümkün, eğitim hizmet sektörünün altında önemli alt sektörlerden birisi bir başka sektör sanat bir başkası da futbol diyebiliriz. Şimdi hem bu alt sektörde çalışanların da eğilimleri bellidir. Her bir alt sektörde çalışanların bazıları kapitalistleşmek isteyebilirler yani sermaye sahibi olup mesleğini icra etmek isteyebilirler bazıları proleterleşirler kimileri de mafyaya katılır oralarda yer alırlar. Hangi alt sektörde hangi eğilimi daha fazla söylemek son derece zor özel bir araştırmasını yapmak gerekir yani bunun özel bir araştırmasının yapılması gerekir. Ama sağlık sektörünün çalışanlarının özel bir yeri olduğunu söylemekte yarar var. Çünkü doğrudan doğruya insanoğlunun kolay kolay vazgeçemeyeceği bir hizmeti vermektedirler insanlar eğitimden, giyinmekten vazgeçebilir, daha farklı şekillerde beslenmeyi tercih edebilirler ama sağlık olduğu zaman işin rengi değişiyor. Bence Toplum ve Hekim'in bundan sonraki yayımlarında politikasına şunun eklenmesinde büyük yarar var yani sağlık sektörü geniş kitlelere hizmet verdiğinden dolayı özellikle de Türkiye'de adalet sisteminin bu günkü halini düşünürsek eğer sağlık sektörü verdiği hizmeti hukukla birlikte vermeye çalışırsa sanki ilerdeki gelişmeler daha çok bizim dünya görüşümüzde olan insanlar için olumlu bir şey olurmuş gibi geliyor. Benim önerim hukuk boyutunun biraz daha ağırlık kazanmasıdır. Teşekkür ederim.

Onur HAMZAOĞLU: Teşekkür ederim hocam. Yücel söz sırası sende.

Yücel DEMİNER: Eklemek istediğim birkaç notum var. Şu ana dek dinlediğim konuşma ve yorumlardan çok yararlandım. Toplum ve Hekimdeki mütevazı rolümün gündelik hayatıma kattığı bir boyut var ve buna değinerek başlamak isterim. Artık gazetelerde çıkan sağlık haberlerini daha sık ve dikkatli okuyorum. Tıpkı eğitim alanında olduğu gibi sağlık alanında da hegomonik ve ideolojik eksenli bir mücadelenin medyada sürdüğünü gözlemek için uzman olmak gerekmiyor. Sağlık ve eğitim alanlarına ilişkin üretilen haberlerde dar bir teknik bilgilendirmenin

ötesinde çok hazırlıklı kampanyaların izlerini görmek olanaklı. Örneğin az önce Gazanfer Hoca'nın değindiği performans meselesi son derece teknik kılıflar ve söylem içinde, bir zorunlulukmuşçasına ve alternatifsizliği ilan edilerek gündeme sokulup, bir kısım basın tarafından kitlelere taraftar bir dille ulaştırılmakta. Özgür arkadaşımızın ifade ettiği gibi üretimin hızlandırılması özellikle üretimde sınıfsal ayrımın ve bakışın silikleştirilmesine yönelik bir takım taktikleri sağlık sektörüne getiren bakış açısının hem teşhir ve hem de karşı mücadelesinin örülmesi, sıkı ve sistemli bir hazırlık gerektiriyor. Mahir hoca çok yerinde olarak hukuki boyutun, hukuk eksenli hazırlıklılığın altını çizdi. Buna eklenecek başka başlıklar da var. Türkiye'de Antropoloji, Sosyoloji ve Siyasal Bilim kürsülerinde üretilen sağlık konulu araştırmalar çok çok sınırlı. Burada pozitivist bir tonla, bizi eğitim kurtaracak diyor değilim. Demek istediğim "performans" yükseltiyorum derken alınmadık safra kesesi bırakmayan zihniyete verilecek yanıtın hazırlıklılığını ve gücünü artırmak. Açıkça söylemeliyim, bunu Toplum ve Hekim yapmayacak da kim yapacak?

Az önce Aydın Ağabey ile başlayan ve en son Mahir hocamla devam eden hekimin kim olduğu, tek tip bir hekimden bahsedip bahsedemeyeceğimiz konusuna dönmek istiyorum. Hiç şüphesiz hekimler de insanın içerdiği tüm çeşitlilikleri yansıtmaktalar. Sınıfsal aidiyetleri mevcut, öncelik sıraları farklı, hayattan beklentileri farklı. Tüm bu farklılıklar denizinde, Toplum ve Hekim kendi "ideal" hekim tipine göre yayın yapmaktan kaçınmaz. Bu bağlamda utangaç olmamak gerek. Bir başka deyişle bu derginin yayın kurulu kendi hekim ön kabulüne göre hareket etmelidir. Karikatürlerdeki zengin; üç evli, iki yazıklı, yedi arabalı hekim tipi yerine, maaşı ile geçinen, emekçi hekim için ve ona göre yayın çizgisini saptamalı ve sürdürmelidir. Sağlık alanının da ideolojik mücadelenin bir parçası olduğu akılda tutularak bu konuda utangaç olunmamalı.

Bu derginin ürettiği, konusuna sağladığı katkı verili tirajının çok ötesinde ve üzerinde. Alanında bir pusula özelliği taşıyor. Ben sürece ilişkin iyimserim; 20 yıl, 30 yıl sonra da bu yayının ayakta kalacağını, konusunda sağlıklı bir ilerleme için gerekli kadroları yetiştirecek programların üretilmesine katkı koyacağını düşünüyorum. Tekrar ediyorum, bir hegemonya mücadelesinin ortasındayız. Bu mücadele son derece gelişkin ve karmaşık düzlemlerde veriliyor ve biz de bu sürecin gerektirdiği bir yayın çizgisini geliştirmek ve desteklemek durumundayız. Bu saptama yalnızca bir ilk adım olabilir. Son derece somut sorunlar, somutun aydınlığında konuşulmalı. Asıl gereksinimimiz, "meli", "malı" son ekleriyle biten cümleler değil somut ilerleme kanalları üretmek ve hali hazırda açılmış bulunanlarda ilerlemeye katkı koymaktır. Şu anda oturduğum yerden karşımda duran şu tahtaya baktığımda, Türkiye coğrafyasına dağılmış tabip odaları listesini görüyorum: Kastamonu, Bilecik, Afyon, Diyarbakır ve diğerleri. Tüm şubeleri kapsayan bir dergi dağıtım faaliyetini ve yazı yazmaya davet kampanyası, gereksinimi duyulan somut faaliyetlerin en başında gelmeli.

Onur HAMZAOĞLU: Yücel, teşekkür ederim. Söz isteyen var mı? Gazanfer ağabey, buyurun. Söz sizin.

Gazanfer AKSAKOĞLU: Başka söz isteyen yok diye düşünmüştüm. Harun'un konuşmasından şunu anladım; bir tane basılsın benim olsun, geri kalan internetten okusun; o anlamda burada çok önemli bir doğruluk var, Yücel de vurguladı. Ama Cem Bey'in söylediği bir sözden kaynaklandı; çok önemliydi. Sermayenin bu konuda Yücel'in söylediği gibi bir arama motoruna girdiğimiz zaman, tarama isteminde bulunduğunuz zaman, Toplum ve Hekim'in görüşleri çıkmıyor, ama bunun dışındaki ortak farklı görüşler ve çoğunlukla farklı görüşler çıkıyor. Sıradan bir öğrenci ya da sıradan bir yurttaş Aile Hekimliği ile ilgili bir arama yaptığı zaman karşısına hep güzel, olumlu, desteklenen şeyler çıkıyor. Buna biraz biz neden oluyoruz. Biraz da kapalı kaldığımız için, işte iki yüz, altı yüz kişiyi sınırlı kaldığımız için. Bir de gönderdiklerimizin tümünün okunduğunu varsayıyoruz en iyimser bakışla. Siz yanılıyorsunuz demiyorum lütfen yanlış anlamayalım; böyle bir karşıt görüş olduğunu göstermemiz gerekiyor. Bir başka önemli unsur var bilmiyorum ne kadar farkındayız; ben tıp fakültesi öğrencileriyle birlikte olduğum için, yüksek lisans, doktora ve uzmanlık öğrencileriyle karşılaştığım için ya da her gün onlarla karşılaştığım, oturduğum konuştuğum tartıştığım için çok farkındayım. Bir kasıt aramıyorlar şu anda kurulmak istenen yapılanmada. Diyorsunuz ki bu küreselleşmenin en önemli aracıdır, kuralıdır. Önce onu yapacak, ondan sonra şunlar gelecek. Onun farkında ama ayırdına varamıyor. Yani ama neden; varolan bir sistem var, niye onu bozmak istesinler ki, yapısı var. Dile getirirse de getirmese de bunun arkasından şu geliyor; aile hekimlerini ne zaman oturtacaklar? Karşı ona ama, onun oturtulmaya çalışılan bir model olduğu kanısında. Çünkü mantığı hep böyle işliyor; topluma yararlı, toplum için kurulan, toplum için gelişen, toplumsal nitelikli bir bakış biçimi var. Şimdi bunu kırabilmek için vurgulamak gerekiyor, çarpık görmek gerekiyor. Çoğunuz görmüşsünüzdür sunumlarımda, çölde yetiştirilen Amerika'lı askeri, Financial Times gazetesinden alınan. Bununla ancak küreselleştirebilirler, bununla ancak Aile Hekimliği'ni elde edebilirler anlamında; çarpıcı olması amacıyla söylüyorum. Aydın Bey'in bakışı da çok masum, yani hani geçmişte hekim şöyle nitelendiriliyordu; hayır hiç öyle yok. Varsa zaten halk sağlıklı oluyor ya da ikna olmuyor, kaybolup gidiyor. Yani şimdi adam masanın altına taş yapıyor, filmi çekiyor, ondan sonra da bakın burada taş var diye filmi gösteriyor. Bunu açacağım, taşı çıkaracağım diyor. İçeri girmiyor, deri altını kesiyor, diyor. Ondan sonra da taşı masanın altından çıkarıyor, bir daha filmi çekiyor, filmi de gösteriyor taşı da gösteriyor hastaya, sonra da iyileşti diyor.

(Katılımcıların kısa kısa katkı ve müdahaleleri...)

Onur HAMZAOĞLU: Gazanfer ağabey kaldığımız yerden devam eder misiniz?

Gazanfer AKSAKOĞLU: Son söyleyeceğim bir şey vardı. Hekimlik aslında topluma hizmet eden bir kesim değil. Toplumun bir sorunundan yararlanan ve o mesleğini sürdüren bir kesim. Yani o bakımdan yanlış değil;

toplumsal görüşü olan, siyasal görüşü olan kişiler bir araya gelip hekimlerin emek gücü oluşturduğunu ileri sürüyorlar ama öyle bir birliktelik yok aslında. Bir örnek vereyim. İzmir'de hekimlerin %94'ü biz aile hekimliğine girmeyeceğiz diye oy verdi. 1080 tane sanıyorum pozisyon açıldı binin üzerinde başvuru oldu ilk gün. Anlatabiliyor muyum, beş bin küsur lira maaş alıyorlar; aslında benim hesaplarım doğruysa on binin üzerinde oluyor. Ama hükümetin söylediği bir şey var: Balayı yaşıyor, şimdi onlardan vergi alınmıyor, harcama yapmaları gereken yerleri bakanlık üstleniyor falan. Ama gerçekten çok kendine özgü bir psikolojisi var. Sınıfsal niteliğini ortaya koymak çok güç. Tek başına bir köprü diyebilirsiniz belki, ama aynı zamanda kendisi bir emekçi ve bunun farkında değil, hoşnut da değil böyle olmasından. Ama özel hastanecilik sistemleri geliştikçe, özel sorunların içinde ortaklık payları oldukça o zaman model değişiyor tabii ki. Şimdi son söyleyeceğim şu, somut olarak dergiye ilişkin olarak. Dergiye ilişkin olarak çelişkili genel bir şey söyleyeceğim. Daha politik olmasında hiçbir engel görmüyorum. Toplumsal bakışlı olmalı, toplumbilim -bu arada aklıma geldi- sağlık sosyolojisi çok tehlikeli bir kavram hala bizim için. Çünkü toplumsal bakış, sosyolog nitelikli sosyolog hemen hemen yok. Olsa olsa sosyal demokratlarla karşılaşıyoruz, şu anda sağlık sosyolojisi diye nitelendirilen şey "insan sağlığına zararlıdır", "ilaç mı, zararlıdır", "ameliyat mı, tu kaka". Henüz ne yazık ki sağlık sosyolojisi konusunu biz istemiyoruz halk sağlığı için; çok kötü örneklerle karşılaşıyoruz. Umarım yanılıyorumdur. Daha politik, daha kapsamlı değil daha çok açık, daha fazla insana ulaşabileceği nitelikte bir sunum diliyorum sosyologlardan.

Onur HAMZAOĞLU: Cem hocaya söz veriyoruz sonra Bülent ve Özgür'e söz vereceğiz..

Cem SOMEL: Teşekkür ederim. Derginin işlevi tartışılırken tartışma hekimlerin sosyal tahliline kaydı. Bu konuda düşüncemi arz etmek istiyorum. Sınıfsal tahlil yaparken kanımca Marks'ın üretim araçlarının mülkiyeti üzerinde odaklanması bir sorun yaratıyor. Sınıfsal tahlilde sorun yaratıyor. Sınıf tahlili yaparken üretim araçlarının mülkiyetinden ziyade, kişilerin, ailelerin, gelir seviyesini ön plana çıkarmak, siyasi davranışlarını ön plana çıkarmak, toplum içerisinde diğer meslek gruplarından hangileriyle kız alıp verdiği, miras ilişkilerini göz önünde bulundurmamak lazım. Aksi takdirde eğer üretim araçlarının mülkiyeti üzerinde durup buna göre sınıf tasnifi yaparsak ne Osmanlı İmparatorluğu'nun sınıfsal yapısını izah edebiliriz (Asya Tipi Üretim Tarzı tartışmasına batarız), ne Sovyetler Birliği'nde bir burjuva sınıfının ortaya çıkışını anlayabiliriz, ne de Türkiye'de hekimlerin sosyal konumunu anlayabiliriz. Hekimler içinde yüksek gelir sahibi olanların, sanayicilerle yüksek bürokratlarla akrabalık ilişkisine girenlerin, muayenesinde iki-üç sekreter çalışanların, hastanede çok yatağı olanların, bir laboratuvarla anlaşması olup çok yüksek cirosu olan tabiplerin egemen sınıfa mensubiyeti açısından Rahmi Koç' tan hiçbir fark yoktur. Rahmi Koç'tan farkı şudur: Rahmi Koç'un inandığı kullandığı üretim aracı para sermayedir ve maddi üretim araçlarıdır; bundan gelir sağlamasını sağlayan da bunların

kıtlığıdır, herkeste olmamasıdır. Bu kıtlıktan sağlanan gelir ranttır. Kar diye geçer. Söylediğim tipteki tabibin de toplumda kıt olan bir mülkü vardır, bu da tıp tahsilidir. Bu tıp tahsili kıt olduğu için, tabip de rant sağlayabilir. Tabip toplumun ortalama fert başına gelirinden çok daha yüksek gelir sağlar. Sonuçta egemen sınıfın içinde yer alır. Siyasi davranışı da ona göredir. Keza yüksek tahsilin rantını yiyen yüksek gelirli avukatlar, mühendisler aynı durumdadır. Dolayısıyla tabipleri bütün olarak bir sınıfa koyamıyoruz. Siyasi davranışa göre tahlil edersek, bazı tabipler proleteryanın içerisinde; bazı tabipler de burjuvazinin içerisinde; Ayrıca şunu da unutmamak lazım, kapitalizm on dokuzuncu yüzyıldan bu yana değişti. Marks'tan bu yana yüz küsur yıllık kapitalizm tecrübemiz var. Kapitalizm toplumu bir yandan iki kampa ayırıştırma eğiliminde. Bir yandan da sürekli orta sınıf üretmeye ihtiyaç görüyor ve üretmektedir. Dolayısıyla, ne burjuva olan, ne de proletarya içinde olan hekimler de olabilir. Bu tip hekimler de tarif edildi az önce. .

Toplum ve Hekim esas itibariyle sisteme karşı olan, proletarya ile beraber davranan hekimlerin organıdır. Böyle olunca Toplum ve Hekim aslında hekimler arasındaki sınıf mücadelesinin aracı oluyor. Mücadele veriyorsunuz, dolayısıyla derginin de bu amaçla kullanılması lazım. Dergiye sendika şubelerine göndermek, dergiye Kültür Bakanlığı'nı abone edip bütün kütüphanelere ulaşmasını sağlamaya çalışmak gerekir. .

Geniş kitlelere, emekçi kitlelere sosyal gerçekliklerini anlatmakta dili ona göre ayarlamak önemli bir husus. Onur Hocaya önerim, gelen yazılar örneğin sendika şubelerinde anlaşılacak bir dille yazılmış ise makaleleri yazarlara iade edip bunu açın, sadeleştirin, cümleleri kısaltın, herkesin anlamayacağı kavramlardan kaçının, mesleki jargon kullanmayın ricalarıyla düzelttirerek sınıf mücadelesinde Toplum ve Hekim'i daha etkili hale getirebilirsiniz. Dergiye Tıp Fakültesi öğrencilerinin anlamasını da kolaylaştırabilir. Sosyal bilimcilerin de, tabiplerin de, proleteryanın içerisindeki görevi mümkün olduğu kadar yalın dil kullanmak, yalın bir dil geliştirmektir. Yarınki toplumun dili zaten böyle olmalı..

Onur HAMZAOĞLU: Çok teşekkür ederim. .

Bülent Nazım YILMAZ: Öncelikle danışma kurulları ile yaptığımız yuvarlak masa toplantılarının sadece okuyucular için değil yayın kurulu üyeleri için de önemli bir kaynak ve çalışma gücümüzü arttıran bir güç olduğunu söyleyelim..

Gazanfer Hoca haklı olarak derginin okumayla ilgili önemli sıkıntısı olduğunu dile getirdi ve bunun da hekim kitlesinin sınıfsal, kültürel yapısıyla uyum gösterdiğini ifade etti. Buna kısmen katılıyorum ancak derginin okunmasına yönelik sıkıntıları sadece bununla ilişkilendiremiyorum. Bence Toplum Hekim dergisinin hekim kitlesiyle buluşmasının en temel yolu örgütün kitlesiyle buluşmasından, doğal olarak da örgütün etkin olmasından geçiyor. Örgütün birim örgütlenmesinin yüksek olduğu dönemlerde dergimiz daha fazla okunuyordu. Ama bu derginin konu seçimi, yapısı ile ilgili değildi o dönemde

derginin okunmasını ve etkinliğini kolaylaştıran örgütsel koşulların varlığı ile ilgiliydi..

Evet son dönemde sağlıktaki dönüşüm kaynaklı sıkıntılarımız var. Özellikle birinci basamakta aile hekimliği uygulaması ile birlikte gücümüzde önemli azalma oldu. Ancak bunu bir fabrika özelleştirmesine benzetebiliriz. Özelleştirme sonrasında kimi personele yüksek ücretler verebiliyorlar. Ancak bu kısa süreli bir uygulamadır. Nasıl o fabrikada sendikaya ihtiyaç bitmediyse o hekim kitlesinin de TTB'ye olan ihtiyacı da bitmeyecektir. Toplum Hekim de bunun bilinciyle olan bitenin siyasal gerekçelerini, arka planını bu hekim camiasıyla buluşturmalıdır. Bu anlayış Toplum Hekim'in ana varlık gerekçesidir. Bu doğrultuda önümüzdeki süreçte dergiye ihtiyacın artacağını ve etkinliğinin de buna paralel olarak yükseleceğini düşünüyorum..

Özgür MÜFTÜOĞLU: Teşekkür ederim. Ben aslında buradaki konuşmalarda hekimlere haksızlık yapıldığını düşünüyorum. Geçen hafta Osman Öztürk'le birlikte Tekirdağ'daydık, vali ve belediye başkanıyla otururken "doktorlar da biraz ahlaklı olsunlar" diyorlardı. Yani, bir taraftan sağlığın piyasalaşmasını talep ederken, öbür taraftan da hekimlerin ahlakının bozulduğunu söylüyorlardı. Haksızlık yapmamak lazım, Hipokrat yemini ettiler diye hekimlerin, tıp etiğine tamamen sadık kalmasını bekleyemezsiniz. Bugün hekimlik mesleğini seçenlerin tümünün sadece insana ve topluma hizmet etmeyi düşündüğünü söyleyebilir misiniz? Bir anne-baba çocuğunun doktor olmasını neden ister, neden onu tıp eğitimine yönlendirir? Genellenemez elbette ama günümüzde bir mesleğe yönlendirmede en önemli kriter kolay iş bulabilmek ve çok para kazanmaktır. Aileler bunun için çaba harcarlar ve içinde bulunduğumuz yaşam koşullarında da sanırım kimse bu düşünceyi yargılayamaz. İşte ailelerin çocuklarının daha güvenceli ve yüksek gelirli bir mesleğe ulaşma çabası sadece manevi bir çaba değildir. Bunun için çok ciddi miktarlarda para harcarlar yani bunu bir yatırım olarak görürler. Beşeri sermaye olarak da tanımlanan bu durumda hekim olarak mezun olan ve mesleğe başlayan biri çok doğal olarak, "ben ve ailem buraya gelebilmem için yatırım yaptık, şimdi o yatırımın karşılığını almalıyım" diye düşünür. Eğer piyasa ekonomisinin geçerli olduğu ve sağlığın da bu piyasa içinde metalaştığı bir toplumsal düzende bulunuyorsanız, burada sadece hekimi sorgulamak tüm yükü onun üzerine atmak büyük haksızlık olacaktır..

Bu konuda yani, beşeri sermaye anlayışı ve hekimlik mesleği konusunu Toplum ve Hekim Dergisinin önümüzdeki sayılarında ele alabiliriz diye düşünüyorum. Burada piyasa anlayışı içerisinde eğitim sistemi, okul öncesinden yüksek öğretime kadar her yönüyle irdelenebilir ve bu yapı içerisinde tıp eğitimi ve hekimlik mesleği sorgulanabilir. .

Bu küçük önerinin ardından bir başka konuya daha değinmek istiyorum. O da dergide yer alacak yazıların dili. Burada dilden kastım, hangi kesime hitap edecek bir dille yazılacağıdır. Kendi alanımdan söyleyeyim; sosyal bilimlerde bir yazı akademik bir faaliyet düşüncesiyle

yazılıyorsa, sorunun toplumsal kaygılarla ortaya konulması yerine toplumdan soyutlanmış akademik kaygıların süzgecinden geçiyor ve anlamsızlaşabiliyor. Çünkü yazı, toplum değil akademik faaliyeti değerlendirecek jüri düşünülerek kaleme alınıyor. Bu da (Toplum ve Hekim gibi) toplumsal mücadelenin aracı olarak görülen yayınların tamamen işlevsiz hale gelmesine neden oluyor. Bu konuda Birleşik Metal İş Sendikası'nın çıkarttığı Çalışma ve Toplum Dergisi önemli bir örnektir. Çıkartılma sürecinde sermayenin bilgi hiyerarşisine bir alternatif oluşturulması düşünülen bu dergi; doçent olma, profesör olma kaygılarıyla yazılan yazılar nedeni ile insan kaynakları, performans değerlendirme gibi sermayenin araçlarını savunan yazılara yer vermiştir. Bugün belki hukuk alanına ilişkin kimi metinler dışında işçilerin de diğer toplum kesimlerinin de okunmadığı, referans vermediği bir yayına dönüşmüştür. Bu duruma düşmemek için sadece akademik kaygılarla yazılan yazıları dergiden uzak tutmak ve hem içeriğin hem de dilin derginin yayın ilkelerine aykırı olmamasının sıkı biçimde denetlemek gerekir.

Yüksel AKKAYA: Aslında Yücel çok önemli bir yere işaret etti. Medyada sağlıkla ilgili şeyin sermayenin egemenliğinden söz ederken. Yanılmıyorsam Marks, Alman İdeolojisi'nde üretim araçlarına sahip olan o toplumun düşüncesine de sahip olur diye bir şey söylüyor. Tam da burada dergi önemli oluyor. Toplum ve Hekim Dergisi'nin 200 abonesi vardır 300 yere gönderiliyor ama bu egemenliği bu hegemonyayı kırmak açısından önemli bir şey üstleniyor. Bunun da tam da karşılığını bulmak için belki kütüphanelere falan gönderelim ama günlük basın dediğimiz yerde önemli. Orada medyada sağlık editörleri var, sağlık muhabirleri var, hem televizyonda hem gazetelerde onlar işte hastanelerden gelen, özel hastanelerden gelen başka yerlerden bilgilerle ya da Sağlık Bakanlığı'ndan gelen bilgilerle donanıyorlar dolayısıyla binlerce insan okuyor. Oysa biz yani bunun varlığından haberdar olsak buradan baksak, sorgulayacaktık ya eski muhabirliğin bir sorumluluğu gereği olarak yerinden bir şey söyleyecektik karşı düşünce belki orda yer bulacaktı. Haberi yapanın kafasında başka bir şeye de yer açmak gerekiyor. O açıdan önemli. Şimdi Cem Hoca'nın söylediğinde sorunlu alanlar var. Toplum ve Hekim proleteryanın sesi olmalı da Türk Tabipleri Birliği homojen bir yapıya sahip değil ki... Türk Tabipleri Birliği'nin içinde sermayedar hekim de var, burjuvadan hekim de var, orta sınıftan hekim de var, işçi hekim, işsiz hekim yok belki ama, serbest hekim de var. Dolayısıyla bu birliğin üyeleri için de geçerli. Bu kadar homojen, bu kadar radikal, gönüllü olarak ne kadar bakarsak bakalım sorunlu. Çok heterojen bir yapısı vardır Türk Tabipler Birliği'nin bir potansiyel tehlike, sorun olarak.

Onur HAMZAOĞLU: Yüksel, teşekkür ederim. Toplantıyı kapatmadan önce Dergimiz ile ilgili olarak, bir iki konuda kısa bilgi vermek isterim. Toplum ve Hekim 1990'dan doksanların sonlarına kadar Kültür Bakanlığı tarafından halk kütüphanelerine yaklaşık 200-250 adet

gönderiliyordu. Böyle bir dönem yaşadık. İkinci bir olgu olarak; benim de dergi ile ilişkili olduğum 1991 yılından beri Cumhuriyet'in Bilim-Teknik Ek'ine Dergimizin her sayısını gönderiyoruz. Hatta bu ek'in editörü de dergimizin kapağının fotoğrafını da koyarak, bazı yazılarla ilgili kısa yorumlar yapıyordu. Cumhuriyet'in Bilim-Teknik Ek'ine halen gitmesine karşın, özellikle beş yıldan beri Dergimiz ile ilgili herhangi bir haber görmüyoruz. Umudumuz hala ısrarla sürüyor.

Gazanfer AKSAKOĞLU: Ben şunu hiç utanmadan göğsümü gere gere söylüyorum. Biz bugün Sosyalleştirme Yasası'nı çok daha iyi yaparız, yeniden yazmalıyız diyorum. Bunu da ben Feride'yi Onur'u çıkararak söylemiyorum. Nusret Bey'den daha iyiyiz de demiyoruz, ama onun deneyimini kazandık. Biz alanda onun yazdıklarını uyguladık, doğrularını yanlışlarını gördük, gittik başka ülkelerde nelerle karşılaştığımızı, hangi çatışmaları yaşadığımızı gördük. Kente taşındığında neler olduğunu gördük, o görmemişti kente taşındığını. Ben şimdi otursam, kişisel olarak söylemiyorum, ekip olarak otursak, çok daha iyisini yaparız. 40 küsur yıl sonra, neredeyse 50 yıla yakın zaman oldu. Çok şey öğrendik, Nusret Bey bunları bilmeden yapmıştı, biz ondan öğrendik ve uyguladık ve yaşadık ve daha iyisini öğrendik. Küreselleşme sözcüğünü ben çok seviyorum, çok kullanıyorum, niye emperyalizm diyorlar? Onlar küreselleşme silahını kullanıyorlar, ben emperyalizmi anlattığım zaman sen başka bir şeyden söz ediyorsun diye algılıyor dinleyenler. Bahsettiğim zaman, küreselleşmeyi vurguladığımız zaman karşı tarafın olumlu gösterdiğini olumsuzlamış oluyorsunuz; dolayısıyla orada kazanımlar elde ediyoruz, bir şeyler öğreniyoruz, öğrenmeme hakkımız yok diyorum.

Onur HAMZAOĞLU: Teşekkür ederim. Bildiğimiz gibi sağlık toplum bilim alanının önemli başlıklarından bir tanesi. Toplumbilim de toplumların tarihinin bilimi. Bu da temel olarak, yüzyıllardır sınıf mücadelelerine dayanıyor. Kısaca sınıf mücadelelerinin tarihini, kullanılan teknikleri ve bu tekniklerin içerisinde yer alan araçları görüp, inceleyip nedensellikleri çözümleyebildikçe hem bugünü anlamak hem de öngörülerde bulunmak adına önemli adımlar atabileceğiz. Ancak kapitalizmi yalnızca anlamak için anlamaya çalışmamalı, kapitalizmi aşmak, emek sömürsünü ortadan kaldırmanın bu koşullardaki olanaklarını ortaya koymaya, belirlemeye çalışmak durumunda olduğumuzu da her zaman anımsamalıyız.

Yalnızca on beş dakika ara vererek 210 dakika süren Yuvarlak Masa Toplantımızı tamamladık. Sabrınız, katkılarınız, zenginleştiriciliğiniz için çok çok teşekkür ediyoruz. Artı olarak eksikliklerimizin tamamlanması, bulunduğumuz düzeyin geliştirilmesi adına, hepimize daha fazla iş ve sorumluluklar düşüyor. Sizlerden katkı almaya devam edeceğiz. Önerileriniz bizi zenginleştirecektir. Her türlü katkılarınızı ve diğer alanlarda nasıl var olacağımızla ilgili paylaşımlarınızı beklediğimizi tekrar Yayın Kurulu adına iletmek istiyorum. Hepinize saygı ve dostluğumuzu iletiyoruz. Sağ olun, varolun.